

K 85 383
6

ქართული
მედიკალი
კომპონენტი

Pisarze
Oruziński
- Polsce

ქართული
ლიბრარიონი

Wybitny poeta gruziński Paolo Jaszwilli napisał: „Polsce—Wiersz niespodziany”. W wierszu tym poeta zachwycą się „bajecznym narodem”. Wiersz przepojony wielkimi ideami przyjaźni między narodami.

Georgi Leonidze, znakomity poeta był w Polsce w 1955 roku. On ozdo bił grób Adama Mickiewicza czerwonymi różami. W wierszu „Adamowi Mickiewiczowi” G. Leonidze zwraca się do wielkiego poety polskiego i zapewnia go, że Jego nieśmiertelne słowa żyć będą wiccznie w sercach narodu gruzińskiego.

Znany poeta Simon Czikowani napisał pod wrażeniem podróży w Polsce cykl wierszy, zaczynający się wierszem „Na polskiej drodze”. Z wielką miłością opisuje poeta - krajobrazy polskie, ludzi polskich i ich bohaterską pracę.

Tejmuraz Dżangułaszwilli walczył w czasie Wielkiej Wojny w Obronie Ojczyzny na ziemi polskiej. W swych wierszach „Na polskiej drodze”, „Pożegnanie z Polakami”, „Ludzie z Tbilisi we Wrocławiu” i „Polska”—poeta wspomina te ciężkie dni, kiedy on razem z polskimi braćmi bił się za wolność Ojczyzny.

Tengiz Gogołaszwilli w opowiadaniu „W parczewskim lesie” opisuje walkę polskich i gruzińskich partyzantów.

Pisarze
gruzińscy
- Polsce

Wydawnictwo
"Sobczota Sakartweto"
(Gruzja radziecka)
Tbilisi 1959

8CF-1 + 8CF-3

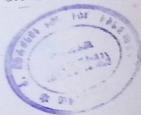

ქართული
ენის
კლასიკური
პოეზია

K85.383
3

სახელმწიფო გამომცემლობა
«საგზოთა საქართველო»
თბილისი
1959

კაილო იაჟვილი

უცხარი ლექსი — კოლონეთს

ზღაპრული ხალხი! გრჩნეული ერა!
აქ პოლონეთი — წმინდა მხარეა!
თქვენ გითენდებათ დღე ბედნიერი
და თქვენთან ერთად ჩვენც გვიხარია.
მიცავეიჩის რაშს არ უძნელდება
ნახვა სწორის და გაწმენდილ გზისა,
და სლოვაკებისთვის არ დაბნელდება,
თუ მოხვდა დროშას ისარი მზისა.
როგორც შოპენი, თქვენთვის დამწვარი,
ისე ნაზია დღეს თქვენთან გული,
და თქვენს ზეიმში ჩვენი ხმაც არი
თქვენთვის დიდებით აღელვებული.
გესურს ვიამაყოთ ძველ სახელებით
და ახალ სისხლით ვნამოთ ყანები,
მწარე იარებს ნაზი ხელებით
დაგვიამებენ თეთრი პანები.
და როს თქვენს გვირგვინს, ერის სამკაულს,

შემოეხვევა მწუხარე თაღბი,
ძველი ვარშავის დიდ დღესასწაულს
ჩვენ ისე ვიგრძნობთ ვით თქვენი ხალხი.
ქართველი ერი და პოლონეთი —
ორი გვირგვინი და ორი კვნესა!
ჩვენ გვაწვალებდა ოცნება ერთი
და ჩვენ მოველით ერთნაირ მზესა.
ჩვენ ერთად ველით და მალე გვინდა
ახალით მორთვა მზით მთა-ველისა!
ამაყო ძმებო! სალამი წმინდა!
სალამი გრძნეულ რუსთაველისა.

1917 წ.

პოეზი ლექსიკა

ალამ მიცქევიჩს

როცა წითელი ვარდი დავაყარე ადამ
მიცქევიჩის საფლავს კრაკოვში, 1955
წლის 25 ნოემბერს, ქართველი ერის
სახელით, მაშინ ვთქვი ეს შვირვთე
რომტი.

ველარ ნახე საქართველო,
შენებრ მტრისგან გათანგული,
მაგრამ შენმა მკვეთრმა სიტყვამ
ნახა ჩემი ხალხის გული.

აქ იმ ხალხმა გამომგზავნა,
ამირანის მთების შვილი,
რომ ჩავაწნა შენს გვირგვინში
ქართლის ვარდი წითლად შლილი, —

უქნობელი ძმობის ვარდი,
უკვდავ დღეთა გაზაფხულზე...
დე, ეს ვარდი სულ ჰყვარდეს
პოლონეთის მფეთქავ გულზე!

სსსრ-ის მკვლევართა კონგრესი

სსსრ-ის მკვლევართა
კონგრესი
სსსრ-ის მკვლევართა
კონგრესი
სსსრ-ის მკვლევართა
კონგრესი

პოლონეთის დიდი პოეტი ადამ მიცკევიჩი გულაღწეობით მოიწვე-
და კავკასიაში, კერძოდ საქართველოში, მაგრამ იმპერატორმა ნიკოლოზ
პირველმა პოეტს საქართველოში ჩამოსვლა სასტიკად აღუკრძალა. მიც-
კევიჩს რომ საქართველო ენახა, „საქართველოს სონეტებს“ დასწერდა...

სიამონ ჩიქოვანი

პოლონეთის გზაზე

I

წუხელ ცრიდა წვრილი წვიმა,
მატარებლით წამყვია ქარი.
წუთით წვიმა მომეწყინა,
მერმე დაწვა თოვლი მშრალი.
ბოლთას ვცემდი. არ მეძინა,
წინ გზა მედო საფიქრალი.
არ მიგრძენია წუთით დაღლა,
წიგნს ვფურცლავდი თუ ცბოერებას?
ჰგავდა დღის და ღამის გაყრა,
გზაზე და-ძმის განშორებას.
ესს გაეკრა ცისკრის რკალი
და სიმღერა მოსწყდა ბაგეს.
გაწაფული მთებში თვალი
ერვეოდა უცნობ ვაკეს.
საგზლად ერთი ფიქრი მქონდა.

გულს საესე თასს ვადარებდი.
ფიქრი თითქო შინ მიქროდა,
წინ მივექროდი მატარებლით.
ერთი პირი ძილი მაკლდა,
სიყრმის დროდან მაკლდა ალბათ,
რადგან მთებში გზა მიყვარდა,
მთის ნაკადულს ესვამდი ხარბად.
მასპინძელი ბევრი მყავდა,
მთის ყვაველი თუ ნიბლია,
და სამშობლოს გზების გარდა
მე სხვა გზებზე არ მივლია.

დღეს ახალი გზა გაიჭრა,
ბუჩქები ჩანს თუ შოლტები.
თუნდ განველიო ცხრა მთის მიჯნა,
მამულს არსად დავშორდები.
ზამთარია, რელსებს გაკრულს
დასდებია თხელი თოვლი.
ადრე მოვწყდით ბრესტის სადგურს
და არსად ჩანს მთების ზოლი.
გზას ვუშხერ და გავილურსე,
თვალწინ შრება ორთქლი მინდერის.
მე ვშორდები მოძმე რუსეთს.
საბჭოთა მთის ერთი მკვიდრი.

ვით მთის ყვაველს, ფიქრს ვუგზავნი
და შორს მივექრი გზაზე მგზავრი.

შინ დავტოვე მთა და ბორცვი,
ბევი, კორდი, კლდე და ზვარი,
ქედმაღალი და თან მორცხვი
და ურიცხვი ცისკრის ცვარი, —
მთაში წყარო მოჩახჩახე,

მთის ჩანჩქერის ვერცხლის თმები
და ამ გზიდან თუ გაეძახე,
დამეწევა სადმე მთები.

პოლონეთის გზაზე გაველ,
თვალს გზის ზოლი ჩაელობა.
ნამეხარ ველს წყლული მწვავე
ატყვია და არც ეტყობა.
რა გრძელი გზა გაუკაფავს
საბჭოთა გმირს ვოლგის კიდიით.
აემლს აცლიდა სახლს და აკვანს
და გაჰკიდა ძმისთვის ხილი.
მეც იმ ხილზე გზას მივყვები,
ძმაო, ძმაო, მაგონდები.
ნისლში დარჩა ომის წლები,
ახლა მიქრის ვაგონები.
მიქრის, როგორც სიყმაწვილე,
და არ მხვდება მთა-გორები.

მივეყრდნობი სარკმლის კიდეს,
ჯერ შორს არის ხილი ვისლის.
მატარებლის სვლა შენელდა
და საზღვრიდან სტვენა ისმის.
კუპეს აღებს საზღვრის მცველი,
გვთხოვს, ვაჩვენოთ პასპორტები,
შეამოწმოს ზრახვა წრფელი,
გადავცემ და გავსწორდები.
გადავცემ და ვაეკაცს ვუცქერ,
როგორც თვალწინ შემდგარ მხელარს.
გადახედავს პირველ ფურცელს
და მერმე მე გადმომხედავს.
შევაგებებ წმინდა ღიმილს,
შორს გუმანით ვიხედები.

ჩემს საბუთში ნათლად დღევის
გალმელ მოძმის იმედები.
ჩემს პასპორტში აღბეჭდილა
ცისარტყელა თუ^სტყის ზოლი,
აფრენილი მთებზე დილა
და ურიცხვი ქვეყნის ხომლი.
თვალს გავუყრი თვალში გუშაგს,
ფიქრი ფიქრში შეიჭრება,
საბუთს შლის თუ ხალხის გუჯარს!
და ჩემს ფიქრს არ ემიჯნება.
თვალს მაპყრობს თუ ფართო საცერს,
გულის ნადებს აღარ ფარავს,
და საბჭოთა პასპორტს დასცქერს,
როგორც მოძმე ხალხის ბარათს.
ეს გზა არ ჰგავს გზას ადრინდელს,
ეს წიგნაკი ნათელს მიფენს,
გალმა მოძმის თვალს ამდიდრებს
და მე მივსებს გულის ჯიბეს.
პოლონელ ვაჟს გრძნობას უთბობს,
ჰგვრის სიხარულს თვალად ჭაბუქს.
იგი უმწერს და გზას უთმობს
მოძმე ქვეყნით მოსულ საბუთს.
მიბრუნებს და მაცნობს მზარეს,
თავდაპერას ღიმილს ურევს,
ფართოდ აღებს ქვეყნის კარებს
და მშვიდობის გზას მისურვებს.

მიეჭრით, მესმის „გზა მშვიდობის“,
ეს ხმა მტრის ხმას ეჭიდება.
ხალხში, როგორც თესლი ხორბლის,
ტანს იყრის და ჯეჯილდება.
მშვიდობის ხმა ებრძვის დოლარს,
ვერ შეაკრთობს ნაღმის ყეფა.

და მშვიდობის გამლილ ფურცელს
სოფელში ჰგავს ზამთრის დილა.

არ მეგონა, თოვლის იფქლი
რომ თვალს აგრე გაართობდა,
მოფრიალე თეთრი ფიფქი
ამდენ გრძნობას დამათოვდა.
ახალ გზაზე მიქრის ფიქრი,
ფიქრის არე გაფართოვდა.
გზას ვკეცავ და ვლანდავ ნაწილს,
სოფლის გზას თუ დაბალ ოლეს.
არყის ხე ჰგავს ქერა ყმაწვილს,
ჩაურბენ და ჩაგვიქროლებს.
თოვლს დანათის თეთრი ქერქით,
ჰგავს რუსეთის პირველ შიკრიქს.
მე არყის ხეს თოვლში ვეტრფი,
რტოს მირხევს და გზაზე მიქრის.
არ ატყვია ნისლის ბადე,
მტერმა არყი ვერ დაბინდა.
მოსკოვიდან ვარშავამდე
ფიქრი ყველგან გადაფრინდა.
გადაშორდა საზღვრის მიჯნას,
შორს მიჰყვება არყის ნათელს,
და სამშობლოს მიღმაც ვხედავ
ჩემი ქვეყნის სიდიადეს.
გავათენე თეთრად წუხელ,
განველე წლები და მინდვრები,
პოლონეთის ყანას ვუმღერ
და არყის შუქს ვეწინდრები.

II

სადგურს ვუმზერ მატარებლით,
მეგობარი რამდენია.

ვარდებს ყრიან პატარები,
 ვარდი გულზე დამფენია.
 დამფენია ფიქრი წმინდა,
 გზაზე ღია კიშკარია.
 ჩემს კუბეში შემოფრინდა
 მეშახტე და მიხარია.
 ბოდიშობს და მერიდება,
 ოფლს იწმენდს და ჩამოჯდება.
 არ შეხედება შებინდება,
 მზე სარკმელში გამოჩნდება.
 მუშამ იცის ძმობის ფასი,
 გულს მიხსნის თუ ვარდის ბუტკოს.
 მეგობრობის წრფელი აზრიც,
 როგორც ბარტყი, გულში ბუდობს.
 ვესიტყვები ქვეყნის გუშაგს,
 ვბაასობთ და ვწევთ თამბაქოს,
 და ვისლისკენ მგზავრობს მუშა,
 რომ პრეზიდენტს უპატაკოს.

ჰყვება, როგორ იღებს ნახშირს,
 შახტში ღამეს როგორ კაფავს,
 როგორ ართობს ბავშვებს სახლში
 და კითხულობს ვოლგის ამბავს.
 მეც არ მინდა შეჩერება,
 გულში გალობს ტალღა ვოლგის.
 მოეუთხრობ და მეჩვენება,
 ცალი ტოტი ჩემსკენ მორბის,
 მეწვევა თუ თან გამომყვავ,
 შორით ვხედავ შრომის გმირებს.
 მატარებელს მოსდევს ტალღა,
 თუ მივყვები ვოლგის პირებს.
 ვოლგა, ვოლგა, ყანის დედაც,
 კალთას შლი თუ მსუბუქ ქვიშას?

შენს ნაპირზე ერთ სახლს ვხედავ, როგორც ქვეყნის ახალ ჭიშკარს.

შენს სათავეს მასთან ვეძებ,
სახლის კარი ნათელს გვაფენს.
მე ვიგონებ პირველ ფუძეს
და გაფრენილ ცისფერ აფრებს.
მომყევე, მომყევე, ვოლგის მხარეც,
შორს ვისლამდე მიმაცილე.
ვოლგის სივრცე შევიყვარე,
ვოლგის სუნთქვა ვინაწილე.
მაღე მრავალ კაშხალს ენახავ,
არ შემხვდებო შებინდებო.

სტრიქონს არხის ჩქერზე ვჩარხავ,
და ზედ მტრედი შეფრინდებო.
შორს გავეურებ გმირულ რუსეთს,
შუქს მდინარე გულზე მაკმევს.
ვოლგის ტალღით ვასაბუთებთ
მშვიდობის და ძმობის საქმეს.
მოდმის სულში ეჭვი გალღვა,
თვალს არხიდან აღარ თიშავს,
მეფერება ტანზე ტალღა
და თმაში ეგრძნობ ვოლგის ქვიშას.

არ ვიხსენებთ ძველ სატყვიარს,
მხარე ფერფლით ნაფერია,
მე მთელი დღე გზას ვადგივარ,
გზაც, ვით სუფრა, გამფენია.
შუა გატეხა მუშამ პური,
ჯამით ღვინო დამდენია.
რა კარგია სუფრა ძმური,
გულში გრძნობა რამდენია!
მადღეგრძელა სავსე ჭიქით,
გული გახსნა მეზობელმა

გზა მშვიდობას გაუთბია,
გუშინ სისხლით რომ გაპოხეს.
მოდმის მღერა ფიქრში ჩამყვა,
გული ამ ხმას ეტანება.
გულს ჩამოჰყვა ვოლგის ტალღა,
როგორც შრომის ნეტარება.
წინ გამოჩნდა ვისლის კბოდე,
არ აჩნია მტრის ქედაფი.
ჩემს თანამგზავრს ძმა ვუწოდე
და მდინარეს დას ვეძახი.
მივქრი, მივქრი, გაქრა ბინდი,
გაფანტულა ნისლი ვისლის.
გადვიქროლეთ გრძელი ხიდი
და გაღმიდან სტვენა ისმის.
წალმა ბრუნავს ქვეყნის ჩარხი,
შუქი ადგას გაშლილ რიყეს,
და, მგონია, ყველა სახლი
მობრუნდა და კარებს გვიღებს.

პუშკინი და მიცკევიჩი

პუშკინმა რომ განვლო მღვთი,
ბინდი აწვა ხეობაში კალაქს.
ძირს არაგვი დუღდა თეთრი,
და უმღერა მომხიბლავ ხმით არაგვს.

მთები წყლებით ნაკლდევია,
მაშინდელი წყლის ყიეინი მესმის.
სამხედრო გზას ღამჩნევია
მგზავრის ხმა თუ ანარეკლი ლექსის.

მგზავრის მღერა როგორია?
შევეჩვიე, ვით მწვერვალზე, ნათელს,
და პუშკინის ხმა, მგონია,
მთებში ჩარჩა და ღამეებს ათევს.

მიცკევიჩს ვერ შევეყარე,
თურმე აღრე გაჭრილიყო ყირიმს.
ყურს უგდებდა ჩემი მხარე,
როგორც მთაში ცალი ირმის ყვირილს.

ხალხს შესწირა გული უხვი,
შორით ჩაწვდა ჩემს მგალობელ პაპას,
და ურხევდა სიო მწუხრის
ლომის მხრებზე გადმოფენილ ფაფარს.

მე ვიგონებ ორ მეგობარს,
ნევის პირად გაუვლიათ მგონი.

ნაბიჯს ვისმენ თუ საუბარს...
და მდინარის მღერა მესმის ორი.

თავზე მადგას ჩერო ფიქვის.
ნევას ვუმზერ თუ შევეურებ მყინვარს.
პუშკინის და მიცკევიჩის
განვლილი გზის გახსენება მიყვარს.

პირველს დასცეს გულში ტყვია,
მეორე კი შინ წააწყდა ნაპრალს.
ხალხმა გულში ჩაიხვია, ❧
არ დაუთმო მათი ხმები საფლავს.

დღეს ვისლასთან ქვაზე ვზივარ,
მდინარის ხმა ჩამიფესვდა გულში.
მშვიდობის და შრომის გზაზე
ისევ ვპოვებ მიცკევიჩს და პუშკინს.

ნევის პირად რეკავს პწყარი,
საქართველოს მთებს მოშორდა ბინდი.
მლეთვის გზაზე მღერის მგზავრი
და არაგვით ვისლამდე ჩანს ხიდი.

მასპინძელი დგება ვისლით,
გულს ავსებულს ხალხს თასივით აწვდის,
მზემ დაუდნო მხრებზე. ნისლი
და შეჰყურებს შორს აფრენილ არწივს.

პოლონეთის დღე ფრთებს ისხამს,
ხმა მქუხარებს გლეხკაცის და მუშის.
უხარია და, ვით ცისკარს,
მიცკევიჩი შინ მოუხმობს პუშკინს.

შოპენის სოფლისაკენ

მე პოლონეთის შარაზე მივქრი,
 ჩანგზე თქმულებას ვუამბობ შოფერს,
 თოვლმა მინდორი დაფარა თითქმის
 და თოვლში ვეძებთ შოპენის სოფელს.

მანქანის შუშას აჩნია ბზარი,
 გზაზე მალალი ცაცხვია ბევრი,
 შენ, შორეულო, დარეკე ხარი
 და გუშინდელი დააშვრე ცრემლი.

თოვლი დადნება, გაქრება ფიფქი,
 მინდვრად მთესველი მარცვლეულს მოჰყენს.
 ახლა მშვიდობის შარაზე მივქრი,
 ვუახლოვდები შოპენის სოფელს.

რტოზე ყინული მაგონებს მტევანს,
 ჰაერს ხარივით ჰკიდია ჰანგი.
 მე პოლონეთის დიდ გზაზე ვდგევარ
 და გულში რეკავს ქართული ჩანგი.

ვწუხვარ, მე სმენა არა მაქვს წმინდა,
 ვერ დავემგვანე მომღერალ მშობელს.
 მე, ჩამოსული შორეულ მთიდან,
 ვუახლოვდები შოპენის სოფელს.

გული მიაგავს აღრინდელ საცვესს,
 ეგებ აფრინდეს პატარა ლექსი.
 მინდა სიმღერა ხალხის ხმას აჰყვეს
 და შოპენივით გაიდგას ფესვი.

მაგრამ მე სმენა არა მაქვს კარგი,
როგორ დაეუდგე შეგირდად შოპენს.
მოველ და თოვლზე დაფრინავს პანგი,
და ვერ ვშორდები შოპენის სოფელს.

ურალელი გრიგოლ კუნავინი პოლონეთში

ურალელმა რკინიგზელმა კუნავინმა სოფელ გერასიმოვიჩში გაიმეორა მატროსოვის გმირობა. იგი დაასაფლავეს გერასიმოვიჩში და იქაურ სოფლის სკოლას მისი სახელი მიენიჭა.

პოლონეთში სოფელია ერთი,
ეწოდება სოფელს გერასიმოვიჩი.
კუნავინმა იქ გაშალა მკერდი
და ვერაგ მტერს შეაჯახა მხედრის ნიჭი.

გადელობა მტრის ტყვიამფრქვევს დილით,
დაუმკვიდრა სისხლით სოფელს ნეტარება.
შინ მეუღლე წლებს თითებზე ითვლის
და ურალში თვალი გზისკენ ეპარება.

არ ბრუნდები და მიქრიან წლები...
ძმავ, მტარვალს ეკვეთე და დაერკინე.
სოფლის გულში, ვით წყაროში, წვეები
და მომავალს ჩაეკარ თუ ჩაეკირე?

შენი გვარი სოფლის სკოლას ერგო,
შენი ცეცხლი ურალის ქვის ნაკვესია.
საბჭოთა მთით გადმორგულო ნერგო,
როგორც სვია, ხმა სოფელში ჩაგფესვია.

მეზმანება, ნაომარ ხელს მომხვევ,
შენს გარშემო თავთავების ლაღანია.

რკინიგზელო, აქ ფეხდაფეხ მოხველ
და ურალში არ ყოფილხარ რახანია.

მხარე გაწვდის უკვდავების სურას,
მეჩვენება, სოფელთან ხარ ნამოყვრები.
შორს ოცნებით ვესტუმრები ურალს
და უკანვე შენს ნაკვალევს გამოვყვები.

აქ დამკვიდრდი, ვით პირველი კომლი,
მატარებელს გადაუსწარ დაბალ მთებზე,
და ურალის ვარსკვლავების ხომლი
შენი ხელით პოლონეთში გადაათესე.

ვინ ჩაგიქრობს შენ სიცოცხლის ქურას?
სოფლის მდელიო შენი სისხლით ნაბანია,
პოლონეთის მიწა მკერდზე გხურავს,
მსუბუქია, ნისლია თუ საბანია.

შეუერთდი ამწვანებულ დაბლობს,
ჩრდილში წვეზარ და ბუნებას ეგუები.
შენზე გლეხი ერთ სიმღერას ამბობს
და მეგობრად შუა სოფელში ეგულები.

დღეს სკოლაში ჭიკჭიკია მერცხლის,
მოსაუბრე ბუდე ფანჯრის რაფაზეა.
მიწერილი სიცოცხლით თუ ცეცხლით
მოწაფის წინ შენი გვარი დაფაზეა.

უკვდავება ორ მხარეში გერგო.
წინ გაგვისწარ და მყობადში ირიცხები,
და ურალის ფესვმაგარო ნერგო,
მშვიდობის და ძმობის გზაზე მიმიძღვები.

მეშახტის სიტყვა

სიტყვა ჰგავდა ფრთების გაშლას,
ვარდს თესავდა თუ მართავდა საჭეს.
დიდ დარბაზში შევეყურებდი ვაჟაკს,
ვიგონებდი ჩემს დონბასს და ტყვარჩელს.

ტაშს წყვეტდა თუ ვარდის კონებს,
გმირს უძღვნიდნენ ენძელას და იას.
ხმაში ვგრძნობდი მე მეშახტის ღონეს
და შახტიდან ქვანახშირის ჩხრიალს.

ვერ ვატყობდი ზუსტად ასაკს,
მომეჩვენა, ბაჯალლო ქვას აწყობს.
ვიცი, წინათ არ შემყრია არსად
და მაინც ჰგავს ეს მეშახტე ნაცნობს.

შინ არ ხვდება ჯაგს და ეკალს,
გიშერს იღებს თუ ხელეურს ლალის!
მეშახტის ხმა წყაროსავით რეკავს
და კრემლისკენ გაფრენია თვალიც.

მსურს გაეტეხო მასთან პური,
უხვი გული სამშობლოსთვის უცემს.
გამეგება მუშის პოლონური
და ვკითხულობ ძმის ცხოვრების ფურცელს.

გამრჯეა და გაშლილ პეშევით
ბოროტ თვალში მტერს მიაცრის ნაცარს,
დაჰფენია გმირს ნახშირის ეშხი
და დონბასის სტახანოველს ბაძავს.

მეშახტის ხმა რევავს აგრე,
ნილაზს ომის გამჩალებელს აზღის,
მეჩვენება, შემხვედრია ადრე
შორსმჭვრეტელი და მემყვიდრე შახტის

ჰგავს ოქტომბრის მტყიეე მებრძოლს,
მომავლისთვის ფიქრს მატყლივით ართავს.
სურს სიცოცხლეს ყოველ ფესვთა ეძმოს,
მშენებლობის უბანზე შლის კალთას.

ვაჯკაცია, გულუხვია,
გრძელ უღვაშზე თითქო რანდავს თითებს.
მთელ სამშობლოს ხელი შემოხვია,
ვარსკვლავივით შახტში ღამეს ითევს.

ვგრძნობ მეშახტის ხელზე აბედს,
მუშის თვალი მეგობრის ხელს არჩევს.
ვისლის პირას შავგვრემან ქვას აფენს
და უსწორებს თვალს დონბასს და ტყვარჩელს.

საბჭოთა მეგინახე პოლონეთში

ვისლასთან ლეთისო, ალაზნის მკვიდრი,
გამოფენაზე ლანდავდა ყურძენს.
თვალი მჭრელი და მარჯვენა მშვიდი
შაბს აშორებდა ქორფლიან ფურცელს.

თორმეტი გლეხი უსმენდა სტუმარს —
წიგნაში წერდა თვითეულ რჩევას.
სტუმარი გრძნობდა მსმენელის გუმანს
და, როგორც ჭიქანს, სინჯავდა მტვევანს.

წმინდა რუსულით ამცნობდა მხარეს,
მასპინძელს თითქო აძლევდა პატაკს:
როგორ ამშვეენებს ყურძენი ყვარელს
და ქვევრი როგორ ამბოხებს ბადაგს.

გმირი, ჩამდგარა გლეხების წრეში,
გამოფენაზე თვალავდა ჯეჯილს.
ლეთისოს გუმანი მიქროდა მთებში.
მთაში შრიალით დაეშვა თქეში
და აწყდებოდა დურუჯი ჯებირს.

მთები ისმენდნენ მდინარის ურვას,
ლეთისო ჰყვებოდა შემთხვევას ისეთს,
რომ ექვსი გლეხი იგრეხდა ულვაშს
და ექვსი მალლა იწვედა კისერს.

თვალწინ დაეცა ალაზნის პირი,
შორეულ მთაში ხედავდა მეხრეს,

ყვარელთან თითქო დაეშვა ჩრდილი
და დაეფინა ვისლასთან გლეხებს.

ჯერ მოეჩვენა გვალვა მკათათვის,
გალმა მალლობზე აფრინდა გნოლი,
ნახა, ტაფობზე ნისლი გადადის
და ცას მიეკრა გომბორის ზოლი.

მერე გაყვითლდა მწვანე მტევნები,
ბარში ვაზი და მთაში კუნელი,
მთაში ამბოხდა დიდი ქვევრები
და გრემს ბავშვივით მოსწყდა ღრუბელი.

უსმენდა სტუმარს თორმეტი გლეხი,
თხელი ღიმილი დაჰკროდა ბაგეს.
არ მოუცვლია ადგილზე ფეხი
მემანქანეს და საწყობის გამგეს.

როგორ დაირბა ველი ალაზნის,
გლეხებს ესმოდათ ხმა საყვარელი,
მზეზე ელავედა ვისლა ლამაზი
და უფრო ტურფა ჩანდა ყვარელი.

თვალს ხვალინდელი ხიბლავდა ხევი,
ბოლო არ ჰქონდა მეგობრულ ბაასს,
და ხელში, როგორც საამურ ყვავილს,
ღვთისომ უეცრად დახედა საათს.

გვიანი იყო, წებობდა ბინდი,
ჩამავალი მზე იწყებდა კაშკაშს;
და ვისლის კიდით თორმეტი მკვიდრი
შინ აცილებდა საბჭოთა ვაგაკს.

ვროცლავში საბოროთა ოფიცრების სასაფლაოზე

ვროცლავს საძმო საფლავია,
რიგში წვანან ჩემი ძმები,
თოვლი თოვს და ზამთარია,
ლოდზე ყრია ვარდის ძნები.

შეფუთნული ქალი ქურქში
ყოველ საფლავს ყვავილს აფენს.
წყვილი თვალი ჩამრჩა გულში
და თვალს ვუმღერ მოკიაფეს.

დაო, ყვავილს გულით წყვეტდი,
თოვლს უდნობდი მხედრის საფლავს.
ფუტკარს ჰგავდა გრძნობის წვეთი,
და ვარდს ღობის სითბო თათლავს.

მხიბლავს შენი გაელვება,
დაო, ჰგავსარ ჭირისუფ. ლს.
შენი თვალი გარს ევლება
ვაჟკაცების გმირულ უბანს.

სამარხის ქვეშ ღვივის ცეცხლი
ნახავ, თუ შენ ახდი ფიქალს.
ოკეანის მიღმა მხეცი
ისევ უხმობს ომის გრიგალს.

სურს დანერგოს ხალხში დარდი,
თითქო სისხლი ჯერ არ კმარა.

თუმც თოვლია, მაგრამ ვარდი
არც ერთ ქვაზე არ დამტყნარა.

ვარდი აღნობს თოვლის ნამქერს,
დობილის ვარდს ვერვინ ჩაკლავს.
ყოველ საფლავს ფიქრით დასცქერს
და სამშობლოს ურწევს აკვანს.

ეს არ არის სასაფლაო,
ბუდეა თუ ბრძოლის ველი?
მშვიდობისთვის, ჩემო დაო,
დიდი გზა გვაქვს გასაველელი.

მტერს წავართვით ტალღა ვისლის,
მზე დაკვიდეთ ქვეყნის ბეჭობს,
და რომ გავხდეთ გმირთა ღირსი,
მშვიდობის ხმა ხალხში ვქექოთ.

საფლავის ქვა გამთბარია,
ვარდი დევს თუ ღველფი კერის?
თოვლი თოვს თუ ზამთარია
და აპრილი მკერდში მღერის.

აქ სიცოცხლის სუნთქვა მესმის,
ეს არ არის სასაფლაო,
და მშვიდობას გულის ფესვით
ჩავეჭიდოთ. ჩემო დაო.

ხმების შემკრები

ჩემს ძმებს უძღვევ ვარდის ტოტი,
 ხარ მშვიდობის და სიცოცხლის ვარდი.
 სანამდის აქ მოხვიდოდი,
 ხალხში იმედს შენ ვარდივით რგავდი.

შორს გაჰყურებ ახალ ვროცლავს,
 დობილი ხარ თუ მეგობრის მდადე?
 ყვავილი და ფიქრი გმოსავს,
 და მოფრინდი შენ აპრილზე აღრე.

ეზო-ეზო ჩაგივლია,
 ხელმოწერას ამრავლებდი დღისით.
 შენი ფიქრი ყვავილია,
 შენ ხარ დაფნის თუ დაფდაფის ღირსი.

ჰგავს სიცოცხლის მფარველ დეკრეტს
 ხუთი ქვეყნის შეთანხმების პაქტი.
 დობილებს და დედებს შეჰკრებ
 და მოძმის გულს ნისლის სარქველს ახდი.

ჩაურბინე მრავალ კიბეს,
 შინ ესტუმრე კალატოზს თუ ხარატს.
 ხელმოწერილ ფურცელს იღებ,
 როგორც ხალხის და სამშობლოს ბარათს.

შენ პატარა მებრძოლი ხარ,
 ყვავილი ხარ, ირემი ხარ რემის,

შენ ნომარ ფხემზე ზიხარ,
ტურფა ხარ და დობილი ხარ ჩემი.

ტანკენარი გზაზე ჩანდი,
ხელისგულით მოძმეს ფიქალს უთბობ,
რომ არ დაქკნეს თოვლში ვარდი.
შენი ეშხი დააპყურე ბუტკოს.

ზიხარ, ითვლი ხელმოწერას,
თუ ანგარიშს შენ აბარებ გმირებს?
ჰგავხარ ახალ მთის სიმღერას
თუ მომავლის მთაზე შემდგარ ირემს?

მზით ავსებულ ბაღს ჩაივლი,
ეფერები უკვდავებს გმირის.
სისხლით სავსე მთის ყვავილი
ძმის საფლავთან სიცოცხლეზე ყვირის.

ერთი ხარ და მრავალი ხარ,
შენი გული სამშობლოს გულს იტევს.
შენ გიპყრია ხმები, ტურფავ,
და ხმებით რწყავ შენ ხვალინდელ მინდვრებს.

ვროცლავის ვაგონშენებელი ქარხნის სტახანოველ ქალს

ერთხელ გიხილე დაზგასთან ახლოს,
არ მაგონდება შენი სახელი,
დაო, ლებავდი სამგზავრო ვაგონს
და მერე გზაზე კობტად გახველი.

ახლა მე მარწევს ლურჯი ვაგონი;
არსად შემხედება ღრე და ეწერი.
სითბო მოგვევება, შენი ნაქონი,
და მგზავრს ცხოვრების გზაზე ეწევი.

ვაგონში სხედან შახტის მუშები,
სოფლის ბავშვები, როგორც დიდები.
წინ სემატორის ბრწყინავს მუშები
და შავთულებზე ქრელი ჩიტები.

ომგადახდილი ქვეყნის იერი
ჩნდება და გვხვდება გზაზე ქალები.
გზისპირად წევანან ალბათ იები,
როგორც დები და შენი თვალები.

მზერა მიჰყვება ნაცნობ ვაგონებს,
როგორ შესცვლია მხარეს ნაკვთები.
სავსე ვაგონი ოჯახს მაგონებს,
და შორს გარბიან მთების კალთები.

შენ აგინთია შრომით გულები,
როგორც სიმები, რეკავს რელსები,

ჩვენ ვართ დროებით შენი მდგმურები,
და ქვეყნის მაისს ეალერსები.

კუბე პატარა ოჯახს მაგონებს,
ხშირად იცლება სავსე ჭიქები,
და ვროცლავიდან გასულ ვაგონებს
ბარათებივით მიაქვთ ფიქრები.

მღერამ შეცვალა ხალხის ვარამი,
ველს დაფენია ვარდის ვარაყი.
გლახმა ბერასთან გახსნა ალამი,
და მის გარშემო ღელავს ბალახი.

მღელვარე ბალახს ძოვენ ძროხები,
ვერ დაესხმება მტერი უხეში.
ფიქრით კუბეში მუშებს მოჰყეები
და მღერით შეხვალ ყოველ კუთხეში.

შშვიდობის სიტყვას, გულით გაგონილს,
აწვდი ძნეზივით სამშობლო მხარეს,
და მე მგონია, შენი ვაგონი
უახლოვდება მოსკოვის კარებს.

და წინ ჩვეული არწივის ბუდეს.
მე ყველგან მხედება სამშობლოს წვლილი,
მეზობლის ეზოს ამაგით ამკობს.
თავს მადგას დიდი ლენინის ჩრდილი
და, ვით შინაურს, შეეცურებ კრავოს.

მოსავლის დღესასწაული კრაკოვში

დილით მწყემსმა მთით ნახირი ჩამოდენა,
დღეს კრაევში მხარგაშლილი გლეხებია.
პრეზიდენტმა ჩაიარა გამოფენა
და მზრუნველი ხელი ხორბალს შეჭებია.

შორს უკრავენ გარანდული საკრავები,
მიხარია, მეზობლობას გეფიცები.
შეგყვები და ფიქრით ზეიმს გადავები
და კასრებთან სალამოს მზეს ვეფიცები.

პური, ხილი და სიმინდის ღეროები...
მეჩვენება, მოსავალი უღევია.
ცის ტატნობზე წრეს ბაწრავენ წეროები
და გლეხებში ღამის მეხრეც ურევია.

მეხრეს თითქო კოპერნიკთან გაუვლია,
ვისლის პირას მეცნიერის ეჭვებია,
კრაკოვის ცა კოპერნიკის მამულია
და თვალებით ირმის ნახტომს შესჩვევია.

სლავურ ჭოგრით შეაგროვა ვარსკვლავები,
როგორც ძნები და მომკილი თავთავები.
ღამდება და ფიქრით ზეიმს გადავები,
და ვისლაზე ამოცურდა ვარსკვლავები.

საცეკვაო წრეს აკეთებს ოცეული,
სკრიპკის ლარებს გურალი ვერ შეღევია.
დღესასწაულს, ვით გამსკდარი ბროწეული,
მაშხალიდან ნაპერწკლები შერევია.

დღეს კრაკოვში გლახებია შეკრებილი,
მომავლისთვის არტელის წევრს უშრომია,
და ვარსკვლავებს რომ არკვევდა კოპერნიკი,
პოლონელ გლახს კრემლის კოშკზე უბოვია.

მაშხალეზით კრაკოვის ცა დაფერილა,
დარწეულა მტევნები და თავთავები,
და ვისლიდან რუსეთისკენ გაფენილა
კოპერნიკის შერჩეული ვარსკვლავები.

ლენინის სახლი სოფელ პორონინოში

ტატრის გზაზე სახლი ვპოვე მცირე,
 ძელური და მიმზიდველი ეგზომ.
 ჭიშკრის კიდით ნაბიჯს მოვუხშირე,
 შინ შემინხმო მთის მოსაზღვრე ეზომ.

ძელურ სახლში უცხოვრია ლენინს,
 უშრომია დიდ ბელადს და ოსტატს.
 აქ ელოდა რუსეთიდან წერილს
 და არჩევდა სახლში ფარულ ფოსტას.

ჩქარობდა და თვალს ავლებდა გაზეთს,
 მოვერცხლილი მთები ჩანდა ტატრის,
 მგზავრს შევლოდა ისტორიის გზაზე
 და აწყობდა შინ პარტიულ თათბირს.

გაჰყურებდა ტატრის მთას და ვაკეს,
 ყურს უგდებდა წყლით მომღერალ წისქვილს.
 თვალი, მგონი, დამჩნევია სარკმელს
 და ხმის ეხო ტატრის მთებში ისმის.

ეზო თითქო გრძნობის აუზია,
 კარს ვეხები თუ სამშობლოს ნაწილს.
 ბრძენს შენობა ფიქრით აუვსია
 და იმ ფიქრის ნაპერწკლები მაწვიმს.

მომავლისთვის კარი ჰქონდა ღია,
 კუნძულს ჰგავდა კარ-მიდამო მცირე.
 მთის არწივს ხომ მთები ჰყვარებია,
 და შეჭრილა მთებში მონადირე.

გლახს ბაასით შეჰყოლია ბევრგზის,
ნაპერწყალი უთესია მთაში.

ამ პატარა და უსაზღვრო ჭერქვეშ
აუნთია ლენინს გარიჟრაჟი.

შორს მთებიდან ეშვებოდა მწუხრი,
ჩაუვლია ფიჭვნარი თუ ხევი,
ტატრის მთებში შეჰხაროდა ქუხილს
და ბილიკზე დარჩა ნაკვალები.

ადრიანად მზეს ხედებოდა ზღურბლზე,
მგზნებარე კოლხს მთაში მოელოდა,
და ლენინის თვალუწვდენელ შუბლზე
შუქს ხედავდა ხალხის ვოევოდა.

ჰქონდა სითბო და ფხიზელი ძილი,
ვოლგას ჰგავდა, დიდ გვალვაში შეჭრილს,
და ლენინის აზრი დათესილი
დღეს აპურებს პოლონეთის ჯეჯილს.

მშვიდობის გზა ამ ეზოზეც გადის,
ვარსკვლავები ამ ბუდიდან მიფრენს.
ვუშზერ ეზოს, ვით სანუკვარ ადგილს,
და ეზოში ვმკი სახალხო ფიქრებს.

მცირე ეზო არწივის ფრთას ისხამს,
მშვიდობის გზას მეგზურობას უწევს,
კარ-მიდამო ჰგავს ანთებულ ცისკარს
და პარტიის მატიანის ფურცელს.

დამკვიდრდა და ფრთა გაშალა მთებში,
ჩანს სიცოცხლის და მშვიდობის მცველი,
და ამ სახლმა ახალ პოლონეთში
მომავლისთვის ჩადგა საძირკველი.

გორის სახლი პორტინოში

პორტინოში, ლენინის მუზეუმის პირველ
ოთახში დგას გორის სახლის პატარა
მაკეტი.

როგორც ბუდე, შეფუთული მთაში,
როგორც წიგნი და სახალხო აზრი,
ჩანს ლენინის დაფიქრებულ სახლში
გორის სახლის ფრთაშესხმული ასლი.

ტატრის ახლო მომეჩვენა მტკვარი,
კლდეზე ციხე და გაშლილი ხედი.
გორის სახლმა გამოაღო კარი
და კარებში გამოფრინდა მტრედი.

ბუდეს მოჰგავს თუ ელვარე მტევანს?
ჩეროს დარად სახლს დაჰყურებს ჭერი.
ტატრის მთასთან სამშობლოს წინ ვდგევარ,
და გარშემო ჩანს ჭადრების ჯერი.

შენგან წაველ და შენამდე მოველ,
საქართველოს მთები მხედება მგონი.
გორის წყარო პოლონეთშიც ვპოვე,
ტატრის გზაზე გვეგებება გორი.

ვპოვე ბრძენის პირვანდელი ფუძე,
მთას ამშვენებს და მდინარის ნაპირს,
დროშას არხევს თუ მშვიდობის ფურცელს
და ამკვიდრებს მთის მაღლობზე აპრილს.

გაუმართე შენ პოლონეთს მხრები.
რომელი ვთქვა, როგორ ჩემოვთვალო.
სადაც წავალ, მჯერა, შემეყრები,
როგორც ფიქრი და სიცოცხლის წყარო.

აივანზე მიყრდნობილი კიბე,
მამალღებს და გონების თვალს მიხელს.
შევდექი და ფიქრი მოვიკრიბე,
და შევყურებ კლდეზე შემდგარ ციხეს.

დასტრიალებს სახლს მთიელი ბავშვი,
გორს გურალი უგალობს და ლაღობს,
და, მგონია, ამ შორეულ მთაში
ვწყვეტ მამულში დამწიფებულ ნაყოფს.

სახლი მაწვდის საგზალივით იმედს,
შეეჩვია მწვერვალებში კაშკაშს,
გულს უამებს გამარჯვებულ ჩინელს
და კორეელ შეუღრგველ ვაჟკაცს.

აზრს აღვიძებს, როგორც რტოზე ფოთოლს,
კვებავს მართვეს და ხვალინდელ ბოცვერს,
საბერძნეთში ელანდება ობოლს
და მარსელში თავდადებულ დოკერს.

გორის სახლი ნაწილია კრემლის,
მზე უპყრია თუ სიცოცხლის თასი?
და კაცს ყოველ გზატკეცილზე ელის
გორის სახლის ეს პატარა ასლი.

წილი სითბო ტატრის მთაშიც უღდეს,
ხვავს უმატებს მაღაროს თუ კალოს,
ჰგავს მომავლის გამომჩეკავ ბუდეს
და საშობლოს დაუშრეტელ წყაროს.

გზაზე თქმული

მგზავრს გზაში ბევრი რამ აგონდება,
გაგონილი თუ განცდილი აღრე.
მთაში სტევენა თუ ქვის დაგორება,
თუ მდინარეში ნასროლი ბადე.

პირველი ფუძის ჩაყრა კაშხალში,
არხში ელვარე თეთრი წვივები.
ბინდში პატარძლის თვალის კაშკაში
და გადაბმული მთაში წვიმები.

მეც წესს საერთოს ვემორჩილები,
რას არ ვიხსენებ, როგორც წესია,
თოვლზე წვებიან ძველი ჩრდილები,
და თოვლს მთის კიდე მოუთესია.

მთები შორიდან ერთი ბეწვია,
უფრო დიდი ჩანს სოფლის ბუხრები.
მე მოგონება გზაზე მეწვია
და, ვით თანამგზავრს, ვესაუბრები.

როგორ განველიე ოთხი ხუთწლელი,
მინდა განველიო კიდევ ხუთამდე.
ვიცი, შრომაში არ მოვხუცდები,
თუნდ მეორმოცე გაზატხულამდე.

ეგებ მამულში ერთი ბეწვი ვარ,
მაინც დიდმა გზამ მომცა ნუგეში,

და მე ხუთწლედში ისე შევდივარ,
როგორც შედიან სიკაბუჯეში.

გვალეაში მგონი არ გავხუნდები,
სიმბირსკს ჩაეწუდები გრძნობის ძაფებით.
მერმე გორის გზით შინ დაებრუნდები
და შინ ორ წყაროს დავეწაფები.

წლების ეანგს ვატან ჟუჟუნა წვიმებს,
გულში გვალვისთვის ივრის ღვარია.
მე უცხო გზაზე რა დამაძინებს,
თუმცა გზაზე ვარ დიდი ხანია.

მცირე ხნით ძილი შინ შემიძლია,
ძილი ტკბილი და ძილი ფხიზელი.
შრომის ქუხილი ჩემი ღვიძილია,
და ქედა ხარის შემრჩა კისერი.

გზას ჩემი კვალი არ დააჩნდება,
მე კი ჩამრჩება ამ გზის წნორები.
ძმის წარმატებით სული კაედება
და კაეს მაწვდიან ჩემი სწორები.

გზაზე ვიგონებ დედას — ქეთევანს,
წინ მიფენია ველი ტრიალი.
პატარა პეშეში გული მეტევა
და გულში დიდი ქვეყნის ტრფიალი.

სადაც არ უნდა ვიყო დროებით,
ყველგან საშობლოს ზეიმს ვესწრები.
თავზე დამნათის არყის რტოები
და მეც მათბობენ მისი ფესვები.

გ უ რ ა ლ ე ბ ი

თოვლია და ფიჭვებია დახრილები,
ტატრის მთები გარინდულან, გულადები.
ზამთარია, წყრიალებენ მარხილები
და გალობენ მთის კილოზე გურალები.

მთებს მოუსხამთ ნაბდები და ქულაჯები.
გზა ზამთარმა ფანტელებით გადაპენტა.
მთაზე მხედრებს გადუგრიხავთ ულვაშები.
არ მეგონა, ციგა მთაზე ამაფრენდა.

თხილამურებს შეჩვევიან ხელოსნები,
მოქრიან და სუფრებს შლიან პურადები,
სად გაფრინდნენ ციგები და ცხენოსნები, —
და მეზობლებს მაგონებენ გურალები.

ნაძვები ჩანს თოვლში მწვანედ ანანთები,
მთაზე მივფრენ, თუ ცაზე ვარ გაბაწრული!
ბაკურიანს მომაგონებს ტატრის მთები
და „ზღვის თვალთან“ თვალწინ მიდგას ტაბაწუური.

მთაში მთქმელი და მოლექსე მრავალია,
მთებია თუ თეთრხალათა მკურნალები.
ბუნებასთან მთაში ბრძოლა მთავარია, —
და ხევსურებს მაგონებენ გურალები.

ტატრის მთებში ხალხი მღერის დალხინებით,
მტერი ბილიკს მაღალ მთაში ვერ იშოვის.

ზარებს რეკენ და ფრთას შლიან მარხილები, —
ტატრის მთაზე გზა გადადის, გზა მშვიდობის.

მთები გვიხმობს თუ მწყემსების საყვირები?
ტატრის მთები გარინდულან, გულადები.
ზარებს რეკენ, თვალს იტაცებს მარხილები, —
და სტალინზე ლექსებს თხზავენ გურალები.

* გურალები პოლონელი მთიელებია.

ზღვის თვალი

ტბას „ზღვის თვალი“ დარქმევია,
 ვერსად ვპოვებ ტბის ნაპირზე ქალაქს.
 ტბა არის თუ ნაჭდევია,
 თუ ბუნება მეორე თვალს მალავს?

სად ვიყავ და სად მოვფრინდი,
 მეჩვენება ნაკვალევი ნუკრის.
 დილაა თუ მთაში ბინდი!
 ტბა გალობს და მთებში ყოფნა უკვირს.

მთა მშვენივრდება ამგვარ ტბებით,
 მთის ბუნება თითქო ალალია.
 ამგვარი ტბა, მე რომ ვტყბები,
 საქართველოს მთაშიც მრავალია.

თვალწინ მიდგას ტბა ხრამქესის,
 ბუნებაში გაღებული თვალი,
 ტბა ვრცელი და უმაღლესი,
 თბილისის ზღვის ძმობილი და ცალი.

ხრამქესის ტბის მღერა მიყვარს,
 შუქს მთავაზობს თუ ოქროსფერ თევზებს!
 ჰგავს მწვერვალზე შემდგარ ცისკარს
 აფრენილი თრიალეთის მთებზე.

ტბები მთებში მოვათავსეთ,
 ხალხმა შეძლო მთებთან გამკლავება,
 და მგონია ტატრის მთაზე
 ჩამიქროლეს ხრამის ვარსკვლავებმა.

ტატრებში ბავშვებთან საუბარი

მთაზე მხედებიან ცქვიტი ბავშვები,
დაბლა აბოლდა სოფლის ბუხრები.
ბავშვებს ფიქვნარში ვეთამაშები
და გორის სახლზე ამბავს ვუყვები.

არწივის ბუდე რარიგ თბილია,
როგორ ახლოა მისთვის ტატრები,
და ბავშვის თვალში აღბეჭდილია
გორის სახლი და ქრელი ქადრები.

ვესაუბრები ფიქვთან პატარებს,
ფიქვი მაღალი ანძის ტოლია.
ტატრებს სამშობლოს ქედებს ვადარებ
და გორის ბუდე ახლო მგონია.

დაწითლებიათ ბავშვებს ლოყები,
თოვლზე წვეებიან მოკლე ლანდები.
ქართლიდან ბრძოლის გრძელ გზას მივყვება
და კრემლის კართან შევგვიანდები.

ამ გზამ გაწაფა გზები არწივის,
ფრთებმა გაფანტა მთაზე ღრუბელი,
გორია ყველა ქვეყნის ნაწილი,
და გორის ამბებს ბავშვებს ვუყვები.

ტატრიდან მცირე სახლი ავლანდე,
დაუცქვეტიათ ბაღებს ყურება,
და, მე მგონია, გორის კარამდე
მოჩანს ბავშვების ნაფეხურები.

მთის მდინარე

ფრთა მოუსხამს თითქო ორბის,
თუ მეცხვარის ყიეინია მთაში?
მთის მდინარე ხევში მორბის
და მოპყვება თეთრი გარიყრაყი.

ჯერ მცირეა, წვევა თოვლში,
ფუსფუსებს და გზას იკაფავს დაბლა,
ვით მინახავს სამშობლოში,
ზვაგი მოსკდა და მდინარე ჩაფლა.

მაინც ფხიზლობს მთის მდინარე,
ორწოხებში გამორბის და მოყეფს,
მთებს აღვიძებს უწინარეს,
პირს მობანს თუ მთას უშხეფებს ლოყებს.

დაუცქვიტავს ტატრში ყური,
სქრის ღრუბლების და ფიჭვების ალყას.
მე არ მესმის პოლონური
და ქართულად ვესიტყვები ტალღას.

მთის მდინარე მქუხარია,
კარგად არჩევს შინაურს და უცხოს.
ჩემი მოსვლა უხარია,
თერგს ედრება და მახსენებს თრუსოს.

მოზარდია, და შლის რიყეს,
ვერ ჩერდება, თითქო გული უწუხს.
გეონტიდან საზრდოს იღებს,
როგორც თერგი წოვს მყინვარის ძუძუს.

ნეტავ მქონდეს მომცრო თუნგი,
არ შევსვამდი გაყინულ წყალს პემვით,
როგორც გრძელი თევზის ზურგი
იელვებს და იკარგება ტყეში.

მთიდან მოაქვს წყლის ნამქერი,
ღუღიღშია და ნაპირებს ჩარხავს.
ვიწრო ყელით მთებში მღერის,
ჩანგს აელერებს თუ გურალის საკრავს?

მთის მდინარეს ვგავდე ნეტავ,
გავარღვევდი შორს, გადაღმა, ორწოხს.
მთაში ვარ და მღერას ვბედავ
და მგონია. ტალღა ანთებს კოცონს.

თვალს ვაყოლებ, გადაყვები,
ტალღა თითქო ელნათურებს ჩეკავს.
მაღალია ტატრის მთები,
და მდინარე მთის გუმბათზე რეკავს.

ხალხური ცეკვა

მთაზე ბინდია და ლარი რეკავს,
მოწყდა ტურფა და ქაბუკთან ცეკვავს.

ტრიალებს წყვილი, ეხვევა ალი,
დაკარგულ ვარსკვლავს დაეძებს თვალი.

ვაჟი მიჰქრის და ქარივით ღელავს,
ტურფა ჰგავს რტოზე ახვეულ ვენახს.

ორივე ცეკვით გვიყვება ზღაპარს
და ქიანური ტყეში გზას კაფავს.

ტურფაც ღელავს და ვარდივით მორცხვობს,
ცეკვაში მთების სილაღე ცოცხლობს.

მგონია მთაში უკრავენ საყვირს
ცეკვით სწყდებიან ნაპრაღის ნაპირს.

ტალღის დარი თუ ქარიშხლიანი,
მე მესმის ქალის ჯაბის შრიალი.

შრიალით უხმობს ასწლოვან იფნებს,
და წყვილი მთიდან მყობაღში მიფრენს.

ბარათი ტატრიდან

ტატრებში შენი ხმა მაგონდება,
შინ ფრინველივით მარტო იქნები.
ჩემი ტრფიალი არ გაორდება,
სხვას არ გაპყვება ჩემი ფიქრები.

მთების გადაღმა თხელი ბინდია,
ბინდის გადმოღმა წვრილი ისრები,
შენთვის გუმანი მე მომინდვია,
და ამიხსნია შენი სიზმრები.

ჩამავალი მზე ტატრებში დათრთის,
ღრუბელი თითქო თეთრი ბეწვია.
შენი მყუდრო ხმა სიმღერისათვის
მთაში, ვით წვიმა, წამომეწვია.

როგორ გხიბლავდა მთაზე კრავები.
როგორ გიყვარდა მთაში წრიალი.
დღეს შენზე ფიქრით ნისლში გაეები
და ვერ შეენიშნე ხევი წყლიანი.

ხევით მოისმა წყლების ჯახირი,
წყლები სიცოცხლის საბუთებია.
ჩემი ქვეყნის თუ შენი ძახილი
წყვილად ამ გულში ჩამბუღებია.

წინათ გიყვარდა მთაში სირბილი,
ახლა მე მარტო ვნახე ტატრები.

დაბლა ფუსფუსებს ღარის წისქვილი
და შენ წისქვილთან მომენატრები.

გულში სამშობლოს ნაწილს ვატარებ,
არ ირხევიან მთაზე ქარები.
შენს თმას აპრილის ჭეჯილს ვადარებ
და შინ თქორივით მივეჩქარები.

მეორე ბარათი

მთები უშენოდ მკრთალი ყოფილა,
მაინც მიუყვები მაღლობს ხევიანს,
შენი თვალებით მთა აღობილა
და გულს არშიად შემოსხვევია.

მტკიცე ნაბიჯით განველე სერები,
გიხმობ და თითქო შენ მემალეები.
მე ცისარტყელის მიყვარს ფერები
და შენი ღრმა და ღია თვალები.

მე მაგონდება მთაზე ხახმატი,
მეჩავე წყარო და სოფლის ბანები.
ახლაც დავძლიე ორი აღმართი
და ტატრში ხევსურს დავემგვანები.

მახსოვს მეგობრის ჩანთა საერთო,
ჯორზე აკრული ფუთა რამდენი.
შემდეგ რამდენი დილა აენთო
და შორს რამდენი ჩაქრა სანთელი.

ცხოვრების გზაზე განველეთ ქედები,
მოვსპეთ მტერი და ყორნის ჩხავილი.
მე ვიცი გზაზე არ დავბერდები
და მრავალ აღმართს კიდევ ავივლი.

ცვლის სიყვარული ქვეყნის ამინდებს,
მთაში იწვრთნება გულის კუნთები.

შენ ცისარტყელა თვალით ამინთე
და მე მეორედ გავტაბუჯდები.

მთაზე მკარნახობს ბარათს ტრფიალი,
ბარათს დაისის წერენ ისრები.
მე წინ გზა მიდევს შენი ზიარი
და არ შემხვდება მთებზე ნისლევი.

მშვიდობის ესტაფეტა

მეჩვენება, აგუგუნდნენ სკები,
ხილზე ვდგეფარ და ხმაური მიკვირს.
თურმე შეკრბნენ გზაზე ჭაბუკები
და მშვიდობის ესტაფეტა მიჰქრის.

გზას მიჰყვება ოდერამდე გაჭრილს,
მალღლებიან გზაზე ყვავილები.
მე შევეყურებ წინ მეომრის აჩრდილს,
გავეყვები და არსად დავიღლები.

გზაზე, მგონი, მოძმის ნაბიჯია,
დამჩნევეია ომის დღიდან შარას.
დღეს მშვიდობამ ეს გზა აირჩია
და მეომრის ჩრდილი მგზავრებს ფარავს.

იმ გზით მივლენ ახლა ყმაწვილები,
გზაზე თვალი გახელია რამდენს,
მშვიდობა და შრომა — ნაწყვილები,
ესტაფეტა მიფრენს ოდერამდე.

ჩაუარეს გზაში ვოევოდებს,
მინდვრის ვარდებს, ნაღმით ნაიარებს.
გზა-ბოძალზე ძმები მოელოდნენ
და მეომრის კვალზე გაიარეს.

დედის თვალიც ცისკრისოდენია
გაუშუქა გმირს მშვიდობის გზები.

წინ გაშლილი მშვიდი ოდერია
და წყლის გაღმა — მეგობრული ხმები.

ამ ადგილას სისხლი დაუღვრია
საბჭოთა გმირს მამულისთვის მებრძოლს.
დაღვრილ სისხლზე ამოსულა ღვია
და ნაპირი ჰგავს მეგობრის ეზოს.

სიკაბუჯის მოძახილი ისმის,
შლის მდინარე სამეზობლოდ ტოტებს.
მშვიდობის ძნა წამოიღეს ვისლით
და გადასცეს კაბუჯებმა ოდერს.

დაწერილია 1952-53 წწ.

თეიურკაზ ჯანულაიძე

კოლონეთის გზებზე

მახსოვს იანვრის დღეები შმაგი
და ღამეები თეთრად ნათევი,
ქარში, ყინვაში დამსკდარი ბაგე,
წყურვილი — გულში ვერ ჩასატევი.

ჩვენს შეჩერებას ცდილობდნენ ბრძოლით,
მაგრამ წუთითაც ვერ შეგვაკავეს,
ამ ბილიკებით, ამ გზებით სწორედ
ვღვევდით გაქცეულ მტრების ნაკვალევს.

ვსდევდით.

საზღვრამდე დარჩა რამდენი,
ბერლინისკენ ხომ მიდის ეს გზები?
თოვაში, გზებზე ღამის გამთენნი
დასავლეთისკენ ვილტვოდით გზნებით.

ესდევდით.

გვხვდებოდა გული კეთილი,
ლოცვა, კურთხევა პოლონელ ძმების,
მოყვრის კარები დაუკეტელი
და გულთან გულის სავალი გზები.

რამ დამავიწყოს დღეები შმაგი,
ლამე უცნაურ ცეცხლის ანთებით.
ქარში, ყინვაში დამსკდარი ბაგე
და შეჭირბლული შინლის კალთები.

კოლონეთთან გამოთხოვებისას თქმული

ნულა ჰფიქრობო — [რატომ? და დავიფიწყებ? — როგორ
იმ ლუბლინსა და რადომს, იმ ზღვისფერთვალა გოგოს.
იმ დღეთ, გრიგალთა ყივილს, ცეცხლად დანთებულ დღეთა...
როდი ვიგრძნობდი ტკივილს, — ვიდექ დიდების ბჭესთან.
დიდი სიმღერის ელვა, ცეცხლად მოსული თქვენთან,
ვიდექ რისხვა და ღელვა, მკერდში გრიგალი სცემდა.

და....

... ბევრი არა და მაინც ხომ მიბრძოლია ქართველს,
თქვენს მიწასა და მაისს ჩემიც მცირედი ჰმართებს.

... მაშ მითხარო რამე და გაიხსენე ხოლმე

ეს სხივდაღვრილი ღამე, მიხალინა და ხოლმი....

სთქვა და ცრემლებით დაღბ ღაწვზე მიმკვდარი ხალი.

— ჰე, ველარ გნახოთ ალბათ, ბუგზე გადავალ ხვალე.

თბილისელები ვროცლაჟში

მტერზე მრისხანედ ხმალშემართულნი
თბილისელებიც ვქუხდით ვროცლაჟთან,
გვლოცავდა ჩვენი მიწა ქართული
და პოლონური მიწაც გვლოცავდა.

გვესმოდა მიწის ლოცვა კაცური,
სიცოცხლის ლელო გაგვქონდა მკერდით,
საასპარეზოდ ომში გასულნი
დუშმანს სიკვდილის ბადეში ეხვევდით.

ვროცლაჟი მზისთვის იყო მლოცავი,
ნისლი ეხურა მხრებზე ნაბადად,
გადახანძრული სლავთა ვროცლაჟი
მხოლოდ მაისის დილამ დაბადა.

უკვდავი ცხრაასორმოცდახუთი
და კრემლი გახდა მისი მშობელი,
ცას ჩამოგვიდეთ მზე — ოქროს ბურთი,
ძმობის, სიცოცხლის მზე უქრობელი.

ვროცლაჟს ჰყვავიან ყაყაჩოები
თუ ჩვენი სისხლი წარუხოცავი...
გვეძმო, გვემოყვრა ხარაჩოების,
მშვიდობისა და შრომის ვროცლაჟი.

როცა მართავდა მშვიდობის კონგრესს
იგი კრემლისკენ გაწვდილ ხელებით,

— გაიმარჯვებსო მშვიდობა ომზე!
ეროცლავში ჰქუხდნენ თბილისელებიც.

ეროცლავს სიკვდილის ქარწვიმის დროსაც
ჩვენ სიხარულის დღეს ვუთენებდით,
ახლაც სალხენად მოსულან ეროცლავს
ჩვენი თბილისის ფეხბურთელები.

მტრედისფერ ცაში შეფრინდა მტრედი,
ოდერის პირზე ბურთი აფრინდა
და სტადიონის მღელვარე მეერდი
ხშირ-ხშირმა სუნთქვამ ლამის დაფლითა.

ომში დაცემულ თბილისელ ვაჟთაც,
აქვე რომ წუანან ხმალაბჯრიანად,
თურმე ჩაესმათ ქართული ვაშა
და საფლავებში გააყრიალათ.

თავს დასდგომია შუქი სტადიონს
მშვიდობის ღიმად გადმოფრქვეული
და ხარობს გული — ძმურ სიყვარულის
ლამაზ ბადეში გამოხვეული.

— თქვენც დაგვეწვიეთ როცა გენებოთ,
თბილისშიც შევხვდეთ, ეროცლაველებო!

პოლონეთი

მახსოვს ველები გადათოვლილი,
 ჯარისკაცული ჩექმით მოვლილი.
 მე ფეხის გულით მაქვს გაზომილი
 კოპერნიკის და შოპენის მიწა,
 პოლონელ კაცში კაცი მშრომელი
 და განუყრელი მოყვარე ვიციან...
 გულს ჩამრჩა მარად დაუღვიწყარი
 მისი სიმღერა ღბილი და ტკბილი,
 გრილი ღამე და სითბო მოყვრული,
 მარილმოყრილი ღიმილი თბილი.

დღეები, ცეცხლის აღმა რომ ჰხატა,
 ზამთრის ყინვა და ზაფხულის ხეატი,
 ტყისპირას ერთი ცისფერი ხატა,
 კედლის კუთხეში ხვთიშობლის ხატი.
 ხატაში გოგო გაღიმებული,
 სიცოცხლის ძალა გასაოცარი
 და მე — ცეცხლივით გაღვივებული —
 ხატზე კი არა, მასზე მლოცავი....

თვალღია ცისქვეშ დამძინებია,
 წამწამზე ნამი დამმძივებია,
 გზაც დამკარგვია უსიერ ტყეში
 და ფიჭვის ცრემლიც დამწვივებია,
 გულს უხმო კვნესაც აღმოხდენია,
 სიხარულითაც გამცინებია,
 იმ თეთრი ქალის შუქიც მფენია
 და მერე აღარც გამცილებია...

ცა — მიცკევიჩის მაღალი შუბლი,
მიწა — შოპენის მთრთოლვარე გული,
მე შევხაროდი რადომს და ლუბლინს,
რომ გამეკურნა ქვეყნისთვის წყლული.
ვით ჩაგვეტოვნა ეს მიწა ნედლი
მღუღარე სისხლში მოსახარშავად?...
გვესმოდა ბორგვა პოლონელ მხედრის,
გულნატყვიარი სწუხდა ვარშავა.

ბუგთანვე შევხვდი პოლონელ მებრძოლს,
მისი გულისთქმა როგორ არ მეგრძნო.
ოთხკუთხიანი ქუდი ეხურა
და ჩვენს მხარდამხარ ჰქუხდა მეხურად
და როცა ცხელმა ტყვიამ დამდალა,
თვალცრემლიანმა ყურში ჩამძახა:
— მეცა მტკივაო შენი იარა...
ვისლაზე იდგა ის ჩემს მხარდამხარ
და ბერლინამდეც ჩვენთან იარა.

ქიდილი ქართა, ვისლა და ვარტა...
ომი სიცოცხლეს ვაზივით სხლავდა...
ცას ჩამოვხიეთ სიკვდილის ფარდა
და აღსდგა ძველი მამული სლავთა.
და დღეს კულტურის სასახლესავით
ცამდე დიდებით ამალღებული
დგას პოლონეთი — ცეცხლის მკვესავი,
უკვდავ სიცოცხლედ ატალღებული.

შევხარი მოძმის გულის ღია კარს
და გულმა გულში გაიდგა ფესვი,
მე მესმის მისი „ვარშავიანკაც“,
საკომუნიზმო სიმღერაც მესმის.

სიცოცხლის შუქით მოოჭვილი ცის
თალი მადლდება,

ეს მზე არც ჩავა, —
ლამაზი როგორც ჩემი თბილისი,
უკვდავი როგორც მისი ვარშაეა.

შეხვედრა აკაკისთან

ცა — ვარსკვლავებით გაღვივებული,
 ეხურა მიწას ცეცხლით მოფერილს,
 გახარებული, გაღიმებული
 შემოგვეგება მხსნელებს სოფელი.
 — მობრძანდით, — გვეტყვის გოგონა კრძაღვით —
 თქვენთვის დიაა სულ ჩვენი კარი.
 და მის ლაწვებზე აცელქდა მალვით
 მერთალი სხივები გაცრეცილ მთვარის.
 შემდეგ გაცნობა და ლაპარაკი,
 გთხოვთო, ვახშამი შემოგვთავაზა,
 შეგცივდებოდათ, შესვით არაყი —
 სუფრაზე ბოთლი დაჭდა ლამაზად.
 ქალი გაღვივდა როგორც აბელი
 და სთქვა: მოუსმენთ როიალს იქნებ.
 დაჰკრა, ტკბილ ხმებად ჰღვრიდა გაბედვით
 ამღენხანს გულში ჩამწყვდეულ ფიქრებს.
 ვარტაზე რუსი ჯარისკაცები
 ჰანგებს მოსკოვზე ვისმენდით გზნებით,
 აი, ქართველის პატივსაცემად
 დაირბა ტკბილი „სულიკოს“ ხმები.
 ო, საქართველოს ბულბული ბერი
 ჯეღ ვეფხვებთან მოვიდა ღიმით
 და პოლონელი სულიკოს ხელით
 შეირბა სულის სათუთი სიმი.

პარჩევის ტყეში

ბედმა არ გაუღიმა ეფრემს. ფრონტზე მისვლისთანავე მოულოდნელად ტყვედ ჩავარდა.

„ეს ოხერი, ერთი მხეცი მაინც მომეკლა!“ — ბრაზით გაუელვა ჯარისკაცს, როცა კონდახის კვრით ობერლეიტენანტთან დაკითხვაზე შეაგდეს.

ობერლეიტენანტი, რომელიც რუსულად ლაპარაკობდა, თითქოს ლმობიერი ჩანდა. ტყვეს სკამზე მიუთითა და უთხრა დამჯდარიყო.

ტყვე ჯარისკაცს ირონიულად გაეღიმა, თავი ეერ შეიკავა და სიცილი წასკდა. რას იფიქრებდა თუ ასე ნაგევბნაცემი დღეს გულიანად გაიცინებდა.

ობერლეიტენანტი განცვიფრებული მისჩერებოდა ტყვეს და უცდიდა, სანამ იგი სიცილს მორჩებოდა. ჯარისკაცმა გული იჭერა სიცილით, შავ უღვაშზე ნერვიულად გადასვა ხელი და აგდებულად გაიხედა განზე.

ობერლეიტენანტმა მკვახედ კითხა:

— რა გაცინებს?

ჯარისკაცმა ისევ გაიცინა.

— სკამზე დაჯდომისათვის, შენი გაწკეპილი ნობისათვის სინდისი და კაცობა მოგვიღო?!

— ვინ გთხოვს მაგას?!

— მაშ რად შემომიყვანეთ აქ?

ჯარისკაცმა ახლა კი კუშტად შეხედა გერმანელს. ტან-საცმელშემოძარცვეულ შიშველ გულმკერდზე მიისვ-მოისვა ხელი.

— რა გვარი ხარ?

— ისე კითხულობ, თითქო ძალიან გაინტერესებდეს... ჯორჯიკიძე ვარ. მერე რაო?

— სახელი?

— ეფრემი.

— კომუნისტი ხარ?

— რა შენი საქმეა!

— მოსწიე! — ისტერიულად იყვირა ობერლეიტენანტმა და სიგარეტებით სავსე კოლოფი ზედ ცხვირთან მიუტანა ტყვეს.

ტყვემ სიგარეტი ამოიღო, მშვიდად მიუშვირა ასანთს, რომელიც გერმანელმა მიაწოდა. მადიანად და გულგრილად გააბოლა.

— გმადლობთ. — მოგვიანებით გადაუხადა მადლობა ოფიცერს, კიდევ ერთხელ მოქაჩა ისე მძლავრად, რომ ნახევარი სიგარეტი უცებ მიიწვა.

— გაიცინე კიდევ. მე დიდი ხანია არ გამიგონია სიცილი. — დაბალი ხმით თქვა ობერლეიტენანტმა. სიგარეტების კოლოფი და ასანთი მაგიდაზე დაყარა. ფანჯარაში გაიხედა. მავთულხლართებს იქით მოჩანდა ძელი, რომელზედაც რამდენიმე გასანთლული თოკი იყო ჩამოკიდებული. ობერლეიტენანტის თვალი არ მოშორებია ამ ძელს.

ტყვე ჯარისკაცი დუმდა. იგი გერმანელის ამღვრეულ თვალებს შეჰყურებდა.

„სულელი ხომ არ ვგონივარ, უადგილოდ ვიხარხარო.“
გაიფიქრა ეფრემმა.

ობერლეიტენანტი უცებ შემოტრიალდა და ჯარისკაცს
ლოყაში სთხლიშა.

— გაიცინებ თუ არა?!... გაიცინე-მეთქი!

და ტყვეს კიდევ მართლა აუტყდა სიცილი. იმ დროს გული
უტიროდა, მაგრამ მაინც როხროხებდა. სცემდნენ და ეუბ-
ნებოდნენ იცინეო.

2

ტყვეები შორ გზას გაუყენეს. დღისით ცხერებივით მიუ-
ლალეზოდნენ შიმშილით ქანცმილეულებს, ღამით რომე-
ლიმე სოფლის მახლობლად, ბანაკში შეჭყრიდნენ. მათ და-
პურებაზე არავინ ფიქრობდა.

ტყვედწავარდნილ ეფრემ ჯორჯივიძესთან ერთად რამ-
დენიმე ქართველიც იყო. ბედუჯულმართ გზაზე გაიცნეს
ერთმანეთი ლევან სამსონიძემ, ნიკო გოგიტაშვილმა და
ეფრემმა. ისინი ერთმანეთს ამხნევებდნენ და გაქცევის
გეგმას სახავდნენ.

ერთ პატარა ბანაკში ღამის გასათევად შერეკილ ტყვე-
ებს პოლიციელი დაერია, ტყვეები აქეთ-იქით მირეკ-მო-
რეკა და სამსონიძეს ეცა, შენ პოლიტხელი იქნები, უნდა
დაგხვრიტოო. სამსონიძე ოფიცერი იყო. კარგი ხალათი ეც-
ვა და სწორედ ეს იყო მიზეზი პოლიციელი რომ ერხუბე-
ბოდა. სამსონიძე მიუხვდა რა მუცლის გვრემაც ჰქონდა
პოლიციელს, ხალათი გაიძრო და მისცა. პოლიციელი მაშინვე
გაძვრა და ბარაკებს იქით მიიშალა.

შორიდან ყრუდ ისმოდა ქვემეხების გრუხუნნი. აღმო-
სავლეთით, თვალსაწიერზე დროდადრო ელავდა. ვარს-
კვლავებიანი ცა დაჰყურებდა გატანჯულ სოფელს დ შიშველ
მიწაზე დაყრილ ტყვეებს.

მავთულხლართებთან გერმანელი გუშაგები მიმოდიოდ-
ნენ. თითო-თითოდ არ დადიოდნენ, შიშობდნენ, უცხო მი-

წაზე კურდღლის სიფხიზლე ჰქონდათ, ყოველ ბუნტში და მალული პარტიზანი ეგულებოდათ.

ეფრემ ჯორჯიკიძეს წუთით ჩამომდგარ სიჩუმეში კვლავ ჩაესმოდა ხოლმე თავისი ზომასგადასული ხარხარი. არასოდეს მისთვის ცრემლსა და ოხვრას ისე არ მოუღებია გული, როგორც ამ უჩვეულო საქციელმა მოუღებო.

დილით ცამ ცვარი დაჰყარა და მიწაზე დაყრილ ტყვეებს შეაერჯოლათ.

გერმანელი გუმაგები გამოიცივალნენ. მავთულის ღობეს ცალად გამოჰყვა ერთი ავტომატიანი, პირტიტველი, ლამაზი ჯარისკაცი. იგი შორიანლო გაჩერდა და მიწაზე წამომჯდარ ეფრემს დაუწყო ცქერა. მერე რაღაც ჰკითხა თავის ენაზე, მაგრამ ჯორჯიკიძემ ვერა გაუგო რა, მხოლოდ სახის კეთილ გამომეტყველებაზე შეატყო, რომ იგი სამტროდ არ მოსულიყო.

ეფრემს ეგონა, ლევანს მაინც ეცოდინებოდა ცოტაოდენი გერმანული, მაგრამ ამან ორ სიტყვას ძლივს მოუყარა თავი, ხელებიც მოიშველია და ჯარისკაცს გააგებინა: გვშია და კარგი იქნება თუ რამეს მოგვიტანო.

ჯარისკაცმა გაიღიმა, მიამიტი, დამჯერი ბავშვივით დააქნია თავი და გაბრუნდა. ცოტახნის მერე ისევ მოადგა მავთულხლართს და პურის რამდენიმე ნაჭერი ტყვეებს გადაუყარა, თან აქეთ-იქით იხედებოდა. შიშობდა, რომ თავისიანებს არ დაენახათ.

სამმა დამშეულმა ტყვემ უცებ გააქრო პური. სული მოითქვეს და ჯარისკაცს მადლობის ნიშნად გაუღიმეს.

— იქაც ყოფილა კარგი ხალხი. — თქვა გოგოტიშვილმა და მერე გერმანელ ჯარისკაცს ხელით ანიშნა, აქაურობას მოშორდით.

ჯარისკაცი მიუხვდა განზრახულს და ძლივს გააგებინა, რომ ამოაა შენი ფიქრი გაქცევაზეო.

რამდენიმე დღის შემდეგ ტყვეები ერთ ადგილზე შეკრები-
რეკეს. დაბალ, თეთრად შეფეთებულ სახლიდან გერმანელი
ჰაუფმანი გამოვიდა ორი თათრის თანხლებით. ერთ-
ერთი თათარი თარჯიმანობდა, გერმანულსა და რუსულს
თავისებურ კილოზე ამხიანებდა.

— პარტიზანების წინააღმდეგ რაზმს ეადგენთ და ეს
გინდათ წასვლა? — მიმართა ტყვეებს ჰაუფმანი. თათარ-
მა გადმოარუსულა.

გოგოტიშვილმა მუქლუგუნი ჰკრა ეფრემს და უჩიო,
ჩავეწეროთო.

ამის გაგონებაზე ჯორჯიკიძემ თვალები დაუბრიალა
ამხანაგს.

— რას ამბობ, ოხერო? — კბილები დაუკრაჭუნა და
ეს, თავის სიცოცხლეში პირველად ნათქვამი „ოხერო“ ამ
წუთებში მეტად მოეწონა.

— ოხერიც ხარ და სულელიც! — ცოტა რბილად შეუწერა
გოგოტიშვილი, — რაც ჩვენ გინდა, ის გვისრულდება,
ბიჭო... გაგვიყვანენ, იარაღს მოგვცემენ. თავისუფლად
ვიგრძნობთ თუ არა თავს — მაშინვე მოვუსვამთ.

ჭკუაში დაუჯდა ამხანაგის რჩევა ეფრემს, მაშინვე
თან გაიყოლა გოგოტიშვილი და გერმანელი ოფიცრის
წინაშე პირველი წარსდგა. სხვებიც გამოვიდნენ. გოგოტი-
შვილსა და ჯორჯიკიძეს ლეიტენანტი სამსონიძეც ამოუდგა
გვერდში.

— რა ეროვნების ხართ? — ჰკითხა ჰაუფმანი წინ წა-
მომდგარ სამეულს.

თათარი კატის თვალებით სჭამდა სამ ვაჟკაცს და როცა
ეფრემისაგან შეიტყო, რომ ქართველები იყვნენ, თავისი
მსუქანი ტუჩები გერმანელი ოფიცრის ყურთან ააბურტყუ-
ნა. მაშინ ჰაუფმანი უთხრა სამეულს, თქვენ არ გინდი-
ხართო.

— რაღაც უთხრა მაგ ტლიანმა, — კბილები გააკრა-
ქუნა გოგოტიშვილმა, — ხედავ, არ გვენდობიან. და დაკვესებული თვალებით თავის ამხანაგებს შეხედდა.
რას იზამდნენ. ბედს შეუურიგდნენ, თავები დახარეს და
ბურტყუნით გატრიალდნენ.

მეორე დღეს, როცა ეფრემს გამოეღვიძა, მის გვერდით
გოგოტიშვილი აღარ იყო. ფარღალა ბარაკში დარჩენილ
ტყვეებს გადახედა, ლეიტენანტი შეაღვიძა და ჰკითხა, ნი-
კო რა იქნაო. მაგრამ სამსონიძემ არა იცოდა რა ამ ცეცხ-
ლა-ბიჭისა.

4

ეფრემი ორმოცი კილომეტრით დააშორეს ფრონტის
ზაზს, დასავლეთისაკენ საბარგო მანქანით წაიყვანეს და ისევ
ტყვეთა ბანაკში ამოაყოფინეს თავი. აქ დიდხანს არ გააჩე-
რეს, სხვა ტყვეებთან ერთად მატარებელში ჩასვეს, საბარგო
ვაგონში ჩაჰკეტეს და სამი დღე და ღამე კარი არ გაუღეს.
ბოლოს, ვიაზმის მახლობლად, ერთ სოფელში გადმოსვეს.
აქაც ბანაკი იყო. დილდილობით სამუშაოდ მიერეკებოდნენ.
სალამოხანით, ბანაკში რომ ბრუნდებოდნენ, გზაში კარ-
ტოფილს თხრიდნენ, ბანაკში მოჰქონდათ, ხარშავდნენ და
სულს იბრუნებდნენ.

5

ტყვეებს ერთ ადგილზე დიდხანს არ აჩერებდნენ, რამ-
დენიმე დღით ჩაამწყვდევენ საბარგო ვაგონებში და
დასავლეთისაკენ მიარახრახებდნენ: ვარშავა, ბერლინი,
ბუხენვალდე...

მავთულხლართები, შავი ბარაკები, ორასი გრამი პური,
თოფის კონდახი.

ბუხენვალდეს დიდ ბანაკში დღეში სამასი კაცი კვდებოდა
შიმშილით.

ამ ბანაკში ხუთი დღე იყო ჯორჯიკიძე და ხუთი წუთი არ სძინებია დამშვიდებით. ბორგავდა, დრტვინავდა და გრძელ საქცევ გზას ეძებდა. მაგრამ სად იყო ეს გზა. სიკვდილის მოციქულთ მაგრად ჩაეკეტნათ თავისუფლების სანატრელი კარები.

ომის დაწყების პირველ ხანებში გერმანელი ფაშისტები უმოწყალოდ სტანჯავდნენ და ხოცავდნენ ტყვეებს. მათ იმედი ჰქონდათ, რომ ომი მალე დამთავრდებოდა, მაგრამ ეს იმედი არ გაუმართლდათ. ბრძოლები გრძელდებოდა და გერმანელებისათვის არც თუ სახარბიელო სახეს იღებდა მეორე მსოფლიო ომის სურათი. გერმანელებს ჯარი შემოაკლდათ. გადაციცებით დაიწყეს ანტისაბჭოთა ელემენტების ძებნა, რომ თავიანთი შეფერთხილი დივიზიები შეეგვსოთ. ასეთები ტყვეთა შორის ცოტანი აღმოჩნდნენ. ვინც „მოხალისედ“ მიდიოდა, მათგან ზოგს ფარული მიზანი ჰქონდა, ხელთ ეგდო იარაღი და პარტიზანებს შეერთებოდა.

აქაც მოტყუვდნენ ვარაუდში ფაშისტები. მაშინ სხვა გზას დაადგნენ. დაიწყეს ევროპაში ემიგრანტების შეგროვება, ჩამოაყალიბეს საბჭოთა რესპუბლიკების „მთავრობები“ და სახელდახელოდ გამოიმცხვარ „მინისტრებს“ უთხრეს: მოაგროვეთ თქვენ თქვენი ეროვნების ხალხი, შეადგინეთ ნაციონალური ჯარები და ამ ძალებით გაანთავისუფლეთ თქვენი სამშობლო. რუსებს ქართველების წინააღმდეგ ამხედრებდნენ, ქართველებს რუსების წინააღმდეგ....

გერმანელთა ამ მზაკვრული პროპაგანდის ანკესს ბევრი ემიგრანტი წამოეგო, განსაკუთრებით თეთრგვარდიელთა და მქონებელთა შვილები. მათ ოცნება დაიწყეს თავიანთ ყოფილ მიწაწყალზე გაბატონებისა. გერმანელთა დახმარებით შექმნეს ნაციონალური ბანაკები.

ასეთი ბანაკი ქართველებსაც ჰქონდათ პოლონეთში. და აი, ეფრემიძე ტყვე ქართველთა ბანაკში მოხვდა. როგორც სხვები, იგიც ბრძანებით ჩარიცხეს „მოხალისეთა“

ბატალიონში და გზას გაუყენეს. სადგურ კრუშჩინაში, ქალაქ როდომიდან ოციოდე კილომეტრის მოშორებით, გადმოსხეს ტყვეები და ბარაკებში შერეაეს. აქ იყო ქართველ მეომართა ლეგიონი. ძველ ლეგიონერებს სამფეროვანი სამკლავურები ეკეთათ წარწერით: „გეორგია,“ „საქართველო“.

ახლადმოსულები აბანოში წაიყვანეს. თბილ წყალს დანატრებული მებრძოლები კარგა ხანს არ გამოდიოდნენ აბანოდან, არც არავინ აჩქარებდათ და ისინიც ნებიერობდნენ.

ეფრემმა ძვლები მოითხო, შემსუბუქდა, გახალისდა და მერე ახალი ტანსაცმელი ჩაიცვა, რომელიც აბანოში შესვლამდე მისცეს. როგორღაც მოირგო ფრანგული ფრენჩი, გერმანელი ჯარისკაცის შარვალი, რუმინული ქუდი... ფეხსაცმელი კი, ეშმაკმა იცოდა, რომელ ქვეყანაში იყო შეკერილი. იმსისქე ლანჩი ჰქონდა, სალდათს მთელი ქვეყანა რომ შემოეგლო — გაცვეთა არ შეეტყობოდა.

მეორე დღესვე დაიწყო საბრძოლო წვრთნა.

როგორც კი იარაღი მოიგდო ხელთ ეფრემმა, გადაწყვიტა გაქცევა, მაგრამ აჩქარებით რომ თავი წაეგო, ესეც არ უნდოდა; მეორეც, პოლონეთის იმ მხარეს არ იცნობდა, არც ამ ქვეყნის ენა იცოდა. საქმე უთუოდ დაილუპებოდა თუ მარტო გაიქცეოდა. ამიტომ დროებით ბედთან შერიგება არჩია, გაიცნო და დაუმეგობრდა ერთ გურულს, არჩილ კეჭყმაძეს, სხვებსაც შეეთვისა.

ლეგიონს ფიცი მიაღებინეს. ფიცის მიღებისას სამ თითს აწვეინებდნენ მებრძოლებს. და თუ მანამდე ჯარისკაცი თხუთმეტ ზლოტს იღებდა ჯამაგარად, სამი თითის აწვეის შემდეგ ოცდაათი დაურიგეს.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ლეგიონი გადაახალისეს და ასე ულებად დაყოფილი გაგზავნეს პოლონეთის სხვადასხვა ქალაქში.

ეფრემი თავის მეგობარ არჩილ კეჭყმაძესთან ერთად ქალაქ პარჩევში მოხვდა. ჯორჯიკიძეს უხაროდა, რომ პო-

ლონელებთან ახლო იყო, ენასაც შეისწავლიდა და ადგილ-
მდებარეობაშიც გაერკვეოდა.

პარჩევი პატარა ქალაქი იყო. ქალაქის ნახევარი გერმანელებს მთლიანად აეოხრებინათ, რადგან აქ მოსახლეობის უმეტეს ნაწილს ებრაელები შეადგენდნენ. ფაშისტებს დიდძალი ებრაელები გაეყლიტათ, ხოლო, ვინც ცოცხალი გადაარჩა, ტყისთვის მიეცა თავი.

ქართველების ასეულის ჩამოსვლას ცუდად არ შეხედნენ პოლონელები.

ეფრემი თვენახევარი იყო პარჩევში. გერმანელები ხელყუმბარებსა და ვაზნებს გამოზოგვით აძლევენ ლეგიონერებს, მაგრამ ეფრემმა ერთ ღამეს ორასი ვაზნა და ექვსი ხელყუმბარა მოიპარა, საიმედო ადგილას გადაამალა. მის ყურამდე მივიდა ამბავი, რომ ტყისპირას პარტიზანები გამოდიოდნენ და ლეგიონერ პატრულებს თავისკენ იხმობდნენ, მაგრამ თვითონ ეფრემს ჯერ არავინ შეხვედროდა.

ლეგიონერთა ერთმა ათეულმა, რომელიც ქალაქის მახლობლად ხე-ტყის ქარხანას იცავდა, ღამით დასწვა ქარხანა და გაიქცა.

— რაღას ვუყურებთ, ჩვენც გაექცეთ! — წამოენთო კეჭყმაძე.

ეფრემსა და მის ამხანაგებს გაქცევის გეგმა ცოტა ხნით ჩაეშალათ. ისინი სოფელ მილანოვში რომელიღაც გრაფის მამულის დასაცავად გაგზავნეს.

გრაფის მამულიდან სამასიოდე მეტრის მოშორებით ტყე იყო გადაჭიმული. მამულში მომუშავე პოლონელებს არაფერს უმაღავდნენ ქართველი ლეგიონერები და ეუბნებოდნენ, რომ დღეს თუ ხვალ ტყეში გაიჭრებოდნენ პარტიზანებთან. პოლონელები რატომღაც ყოყმანობდნენ და ლეგიონერების მეგზურობას თავს არიდებდნენ.

ქართველებმა გერმანელთა ნდობა ვერ გაამართლეს. ლეგიონი თანდათან იცლებოდა. მაშინ ფაშისტებმა დარჩენილი ნაწილის შორს გადასროლა გადაწყვიტეს.

დადგა გ:ქცევის დრო. საჭირო იყო საიშედო მუშაობა
სოფლის განაპირას ცხოვრობდა ჯორჯიკიძის ანატოლი
პოლონელი გლეხი ვლადისლავ იუზოვსკი. მოხუცს ორ-
ოთახიანი პატარა სახლი ჰქონდა. მუდამ მარტო იყო და გრა-
ფის მამულში მუშაობდა.

ჯორჯიკიძე დაბინდებისას მივიდა მასთან. მოხუცი თა-
ვისთვის ჩინმაგურობდა. სტუმარი მოზრდილ ოთახში შეი-
ყვანა და სკამი დაუდგა.

— დაბრძნდი, პანე ეფრემ.

ეფრემმა უთხრა რისთვისაც იყო მოსული.

— ან აქვე დავიხოცებით, ან პარტიზანებთან უნდა წა-
გვიყვანო.

— ღმერთმა გისმინოს. ყველაფერი ღვთის ნებაა. —
ვლადისლავმა პირჯვარი გამოისახა, მერე თავისი საქმე
განაგრძო. მოხუცი რალაცას ჩორკნიდა და სტუმარს ზედაც
არ უყურებდა. ეფრემი გაბრაზდა.

— არ მენდობი?!

მოხუცი დუმდა.

— ეჰ, მოხუცო... არ გინდა ალბათ, რომ პოლონეთი
თავისუფალი იყოს. ჩვენ, თხუთმეტი ბიჭი, პარტიზანები-
სათვის კარგი ძალა ვიქნებით. თხუთმეტ ფაშისტს მაინც
მოვეკლავთ.

ეფრემი წამოდგა, დიდრონი მუშტები მაგიდაზე დაა-
ლაგა.

— რაო, რა თქვი? — ქვეშ-ქვეშ გამოიხედა მოხუცმა, —
მე არ მინდა, რომ პოლონეთი თავისუფალი იყოს?!

წელში შესწორდა, მეორე ოთახის კარს თვალი მიაპყრო
და დაიძახა:

— იაძი!

მოისმა ნაბიჯების ხმა. მალე კარებში გამოჩნდა ვაჟურად
ჩაცმული პოლონელი ქალიშვილი, ლამაზი შესახედაობისა,
მაღალი, ოცი-ოცდაორი წლის იქნებოდა. ეფრემს თავი
დაუკრა.

— ეს ჩემი ქალიშვილია. ორი ვაჟი პარჩევის ტყეში წვეს სამშობლოსათვის თავდადებული. იქნებ გგონია, მეც ვერს ვაკეთებ, მხოლოდ ამ ხეს ვჩორკნი და გრაფს ვემსახურები?

მოხუცს სახე წამოეგზნო. ეტყობოდა ძალზე ეწყინა ეფრემის სიტყვები.

ქალიშვილმა ხელი ჩამოართვა ეფრემს და თავისი მგრძნობიარე, მრავლისმეტყველი თვალები შეანათა სახეში.

— მე წაგიყვანთ პარჩევის ტყეში. წამოდით თხუთმეტვე. ზოგი თქვენიანი იქ არის.

— მართლა?! მერედა, თქვენ პარჩევის ტყესთან რა კავშირი გაქვთ?

იაძიმ რევოლვერი ამოიღო ჯიბიდან, დიდრონი თვალები გამოუთქმელი სევდით აევსო და თქვა:

— ამას რა ჯიბეა უნდა!

მოხუცი უბრად იდგა, ეტყობოდა რალაცას ფიქრობდა.

— დასწვით გრაფის სახლ-კარიც, — მიუბრუნდა მამა იაძის, — დახოცეთ ფაშისტები. დროა წავიდეთ აქედან. მეც თქვენთან ვიქნები, როგორმე შევძლებთ თავის გატანას.

მოხუცი შეჩერდა. უცებ მზერა გაუსწორა ეფრემს და მტკიცედ მიმართა:

— მეთაურობას შესძლებ?

ეფრემი შეირხა, მოხუცის მზერას ვერ გაუძლო და ფანჯრისკენ გაიხედა წუთით, მერე ისევ მოხედა ვლადისლავს.

— ენახოთ. ბიჭებს მოველაპარაკები. მგონი შევძლებ.

6

გვიან ღამით გრაფის მამულში ცეცხლი ავარდა. პატარა გარნიზონის ყაზარმასთან რამდენიმე ავტომატმა მოკლედ გაიტკაცუნა.

სოფელში ძაღლები აყეფდნენ.

პარჩევის ტყისკენ ტყვიაწამლით დაატყვევეს და ავტომატებით შეიარაღებული ჩვიდმეტი კაცი მიდიოდა.

ეფრემის პატარა რაზმი ადგილობრივ პარტიზანულ რაზმს შეუერთდა. პარტიზანებს შორის სხვა ქალებიც იყვნენ, მაგრამ იაძის შესადარი არავინ იყო.

ეფრემი და იაძი მალე დამეგობრდნენ. ახალგაზრდა ქალი მალე შეეთვისა ბუნებით მამაცსა და მრავალჭირნახულ ვაჟკაცს. იაძი ცდილობდა ხშირად ყოფილიყო თავისი მეგობრის გვერდით. თავისუფალ დროს ჩამოუჭდებოდა და სთხოვდა ეამბნა საქართველოზე, ემღერა რაიმე ქართულად.

ეფრემი ყველაფერს უსრულებდა.

ერთ საღამოს პარტიზანები პატარა კოცონს მისჯდომოდნენ. ეფრემი და იაძი განმარტოებით საუბრობდნენ. გარშემო სრული სიმყუდროვე იდგა. ჩუმად შრიალებდნენ ხეები. მთვარის სხივები ალმაცერად იჭრებოდა ხშირ ფოთლებში და უცნაურ ჩრდილებს აფენდა ხავსსა და აქა-იქ გაფენილ მოლზე.

დარდი შემოაწვა ეფრემს. გული უცნაურად უცემდა. ასეთი ადამიანური განცდა დიდი ხანია არ ეგრძნო მკაცრ ცხოვრებას შეჩვეულს და გაწამებულს. საშინლად მოუნდა გაეგონა რაიმე მშობლიური, ახლობელი. კეჭყამაძე იხმო, მხარზე ხელი დაადო და შეევედრა, იმღერე რამეო. კეჭყამაძე დაიჭყანა, სიმღერის არაფერი გამეგებო. მაშინ ეფრემი წელში შესწორდა, ღრმად ჩაისუნთქა ჰაერი, ყელში ცრემლი მოებჯინა და შინაგანი მღელვარებით სავსე ზარივით წმინდა ხმით წამოიწყო:

„საყვარლის საფლავს ვეძებდი...“

დახუჭა თვალები, თითქოს სურდა წამიერად დაევიწყა სინამდვილე. მის ხმაში ერთად ჩაქსოვილიყო სამშობლოსა-

გან განშორებით გამოწვეული სევდა, ადამიანური ცხოვრების წყურვილი, ვაჟაყვის შემმართველური განწყობილება და უსაზღვრო სინაზე.

როცა ეფრემმა თვალი გაახილა, შენიშნა, რომ მის გარშემო პარტიზანებს წრე შეეკრათ. მათ გაქვავებულ მკაცრ სახეებზე ღრმა სულიერი ტანჯვის და სევდის გამომეტყველება შენიშნა. ერთ მებრძოლს პატარა ქვაბურა კოვზითურთ ხელში შერჩენოდა და გაშტერებული გაჰყურებდა სივრცეს. იაძი კი მონუსხულივით გარინდებულებოდა, ისედაც ფერმიხდილს მთვარის შუქზე სახე სრულიად გაფითრებოდა.

მაგრამ ყველაზე საოცარი სანახავი ვლადისლავ იუზოვსკი იყო. მას თავი მაღლა აეღო, თვალებიდან ღეარად წამოსული ცრემლები უხვად ეცემოდა წვერ-ულვაშზე და ისეთი სასოებით შესცქეროდა ეფრემს, თითქო ლოცულობსო.

ეფრემმა მიმოიხედა. კიდევ უფრო ეტკინა გული. იგი პირველად მიხედა, რაოდენი სითბო და სინაზე, რაოდენი ადამიანურობა იმალებოდა მის გარშემო მყოფ მებრძოლებს შორის.

სიჩუმე იუზოვსკიმ დაარღვია:

— „აცი ყოფილხარ, შვილო. ეგ სიმღერა ადრეც გამოგონია, ვიცოდი, მაგრამ... თითქოს ახლა უფრო მივხვდი, რომ სამუდამოდ დავკარგე შეილები.“

იაძი კვლავ გარინდებული შეჰყურებდა ეფრემს.

„იაძი, კარგო. რად მიყურებ ასე, რაღაც სხვანაირად... მე ვიცი, ვხედები, ეგ თვალები სიყვარულს მოითხოვენ. ნუ, ნუ იზამ ამას, იაძი. მე მყავს ცოლი, შვილი... ისინი ჩემგან შორს არიან, მაგრამ მაინც ჩემს გულში აქვთ ბინა. იაძი, კარგო!“.

8

მზვერავებმა ამბავი მოიტანეს: გზაზე ორი საბარჯო მანქანა გაივლის ჯარითა და სურსათითო.

პარტიზანთა დივერსიული ჯგუფი, რომელსაც ეფრემ ჯორჯიკიძე მეთაურობდა, გზისპირას ჩასაფრდა.

სანამ მანქანები გამოივლიდნენ, გზაზე მოტოციკლებმა ჩაიქროლეს. გერმანელმა პატრულებმა ტყეს აქეთ-იქით მიაყარეს ტყვია და თვალს მიეფარნენ.

ცოტა ხნის შემდეგ ორი საბარგო მანქანაც გამოჩნდა. ზედ ავტომატმომარჯვებული ჯარისკაცები ისხდნენ. მეორე მანქანის კაბინაში ოფიცერიც იყო.

პარტიზანებმა მოულოდნელად გახსნეს ცეცხლი. გერმანელები გონს მაშინ მოვიდნენ, როცა ტყვედ იგულის თავი.

ობერლეიტენანტი, რომელიც უვნებელი გადარჩა, ტუჩებს იკვნეტდა და კატისებურ თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდა ზიზლით.

ავტომატით შეიარაღებული ტანადი პარტიზანი, მიუახლოვდა და გერმანულად მიესალმა. ობერლეიტენანტმა არაფერი უპასუხა. იგი ნერვიულად კრუნჩხავდა თითებს.

— მიცანი? — ჰკითხა პარტიზანმა.

ოფიცერმა წარბი შეჰკრა და უარის ნიშნად თავი გააქნია.

— აი, ხედავ, სად შეეხვდით ერთმანეთს.

და ყველასათვის მოულოდნელად ჯორჯიკიძემ ისე გადიხარხარა, რომ მისი ხმა ტყის სიღრმეში შეჭრილ ბრძოლის გუგუნში გაისმა.

ობერლეიტენანტი უცებ შეძრწუნდა, შეცბა და თვალები ლამის გადმოუცვივდა. ეფრემი უფრო ახლოს მივიდა ტყვესთან.

— გახსოვს, რომ მითხარი, იცინეო. აი, მეც ვიცინი. ეფრემმა იაძის გადახედა, რომელიც თავის მეთაურს სხვა პარტიზანებით გაკვირვებული უყურებდა.

ჯორჯიკიძე ისევ ტყვეს მიუბრუნდა.

— აჰა, მოსწიე, იქნებ გესიამოვნოს. — უთხრა და ქისა წეკო გაუწოდა.

6. ქართველი მწერლები პოლონეთს.

— წამიყვანეთ და დამხვრიტეთ! — ამყად შემართა თავი ობერლეიტენანტმა და პირდაპირ სახეში შეხვდა პარტიზანების მეთაურს.

იაძის გაეცინა.

ობერლეიტენანტს უნდოდა დაემტკიცებინა თავისი სიმამაცე, თავგანწირულება. მას ამით სურდა დაეცვა ოფიცრის ღირსება, მაგრამ შეშინებულმა ღირსეულად ვერ გამოხატა ეს. იგი სასაცილო იყო და იაძიც გულიანად იცინოდა. ეფრემმა ქისა ჯიბეში ჩაიდო.

— ესეც შენი ხურდა. — შეუძახა მან ტყვეს და ხელი მოიქნია. გაქნეული ხელი ოფიცრის ცხვირწინ შეათამაშა.

მწარე სილის მოლოდინში გაპამპულეებულმა ფაშისტმა ბრიყვულად აახამხამა თვალები.

პარტიზანები ხარხარებდნენ.

— იცინეთ, იცინეთ! — შეჰკვივლა ობერლეიტენანტმა და მიწაზე დაემხო თავისი ჯარისკაცების ფერხითთ.

პარტიზანებმა ტყვეები გაირეკეს და ტყეში შელალეს.

9

იაძი თავისუფალ წუთებში დღიურს წერდა. წერდა ხან ბევრს, ხან ცოტას. იყო დღეები, როცა სწერი არაფერი არ ჰქონდა. თავის დღიურს არავის აკითხებდა და მულამ თან დაჰქონდა ჩანთით. ეფრემს და სხვა პარტიზანებს პოლონურს ასწავლიდა. ბეჯითი მოწაფეები გამოადგნენ ქართველები. იაძი ძალზე ბედნიერი იყო, რომ მათ თავის მშობლიურ ენაზე ელაპარაკებოდა, განსაკუთრებით მოსწონდა ეფრემის კილო.

ერთხელ, ლიანდაგის დანალმვის დროს, პარტიზანებს სროლა აუტეხეს გერმანელმა პატრულებმა. ამ შეტაკების დროს მძიმედ დაიჭრა იაძი. პარჩევის ტყემდე ეფრემმა ხელში ატატებული ამოიყვანა და ხელშივე შეეცივდა პარტიზანების მამაცი და საყვარელი გოგო.

იმ დროს ვლადისლავ იუზოვსკი ცოცხალი აღარ იყო და იმის ნივთები ეფრემს დარჩა. კარგახანს არ გადაეშალა მეგობარ გოგონას დღიური. ერთ დღეს ნაღვლიანად გადაფურცლა იგი და ალაგ-ალაგ ამოიკითხა:

.....

წუხელ ლუბარტოვის ტყიდან წამოვედით „შინისკენ“. გზაზე სოფლებში გერმანელებს აეურიეთ. მდინარეზე ბორნით გამოვედით და სოფელ ბეჟენიცასთან ტყეში შევჩერდით. სოფლიდან ბანდიტებმა აგვიტეხეს სროლა. სოფელი „დავბომბეთ“.

.....

გუშინ პარჩევის ტყე დავტოვეთ, რადგან ცნობა მივიღეთ, რომ გერმანელები გაზით გვიპირებდნენ ამოხრჩობას. ფურმანკებით ოცდაათი კილომეტრი გავიარეთ აღმოსავლეთით. ახლა ახლოს რაღაც ხმაური და სროლა ისმის.

.....

ბანდიტებს ვესროდით. ჩვენში პატარა ტყეებია და ცხოვრება გვიძნელდება, ყოველ წუთს სიკვდილს ველით და ამ მოლოდინში მე მაინც მიხარია რაღაც. ალბათ ეს სიხარული ეფრემის სიახლოვეთაა გამოწვეული. ის კი გულჩათხრობილია რატომღაც. როცა პარტიზანებს შესვენება აქვთ, ყველას ერიდება და მიდის ტყეში მარტოდ-მარტო სახეტიალოდ.

.....

ეფრემი ხის ძირას იწვა და ცას შეჰყურებდა. მივუახლოვდი. ჩვენ ყველასაგან მოშორებით ვიყავით. მე მასთან ახლოს დავჯექი. მან ჩემი ხელი ხელში დაიჭირა და მითხრა, რომ მე კარგი, ძალიან კარგი გოგო ვარ, ლამაზი და ყოჩაღი. სხვა არაფერი უთქვამს, ღრმად ამოიოხრა, წამოჯდა, თავზე ხელი გადამისვა და დიდხანს ასე ვიყავით უბრაოდ. მას

არ მოსწონს, როცა პარტიზანები უსაქმურად ვართ. ბრძოლაში იგი თავზეხელაღებულია.

.....

შვიდი ნოემბრის წინდლით, დღესასწაულის აღსანიშნავად, გერმანელების ერთი ეშელონი ავაყირავეთ. ეჭვსი კაცი ვიყავით. ჭგუფს ეფრემი მეთაურობდა. არ ვიცით იყო ეს გამოწვეული, ეფრემს ვაკოცე და ერთ წუთს არ მოვშორებივარ მის მკერდს. მან ხელი არ მომკიდა, მაგრამ მე მაინც ბედნიერი ვიყავი.

.....

ახალი წელი დგებოდა. რამდენიმე პარტიზანმა ტყეს შევაფარეთ თავი.

მეჩხერ ტყეში ღამითაც სინათლე იდგა თოვლისა და მთვარისა. ნახევრადმიწური თავშესაფარი გავაქეთეთ, ჩინჩხვარის სახურავს თოვლი დავაყარეთ და ერთმანეთის სიახლოვეთ გავთბით. ჭგუფში მარტო მე ვიყავი ქალი და მიფრთხილდებოდნენ. განსაკუთრებით ეფრემი ზრუნავდა ჩემზე. მე არ ვიცი, დღესაც არ ვიცი, რას მოასწავებდა მისი ჩემდამი ასეთი ალერსიანი დამოკიდებულება.

— ეფრემ, ახალი წელი დგება. — წავჩურჩულე მე.

— ცუდად გვითენდება. — ამოიოხრა კეჭყყამაძემ.

ეფრემმა თავის მაჯის საათს დახედა. ფოსფოროვან ციფერბლატზე ისრები ერთმანეთს უახლოვდებოდნენ. შუალამე დგებოდა.

ეფრემი ქოხიდან გავიდა. მისი მოყვანილი ფიგურა კარგახანს გაუნძრევლად იდგა ქოხის შემოსასვლელში.

— გამოდით. — დაგვიძახა ცოტა ხნის შემდეგ.

მიგვიყვანა ერთ მომცრო ნაძვის ხესთან, მოიხსნა თავისი ავტომატი და ამ ხის ტოტზე ჩამოჰკიდა.

— მოვრთოთ და ახალი წელიც დავიყენოთ. — თქვა ღიმილით.

ჩვენც მოვიხსენით ავტომატები და ხელყუმბარები, - ხე-
ზე ჩამოვკიდეთ.

კეჭყამაძეს ჯიბეში ორი კამფეტი აღმოაჩნდა, ერთი მე
ჩამილო პირში, ასე ტკბილად დამიბერდიო, მეორე ნაძვის
ხის „მორთულობას“ მიუმატა.

ზუსტად თორმეტ საათზე ერთმანეთი გადავკოცნეთ, ჩავ-
კიდეთ ხელი და ნაძვის ხეს დავუარეთ. უცებ, ტირილი ამი-
ვარდა, ცრემლი ლაპა-ლუპით ჩამომდიოდა. თან ვტიროდი,
თან ამხელა ვაჟკაცების სიმღერას, ბავშვურ სიმღერას ვუ-
ერთებდი ჩემ ხმას. ეფრემიც მღეროდა. მას მეტად ტკბი-
ლი ხმა აქვს. იგი სულ სხვაა ასეთ წუთებში. დაუღიწყარი
იქნება ჩემთვის, ეს ხალისიანი, ბედნიერებით აღსავსე ღამე“.

ეფრემმა მომდგარი ცრემლი მოიწმინდა და რვეული
დახურა.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

პაოლო იაშვილი	
უცარი ლექსი — პოლონეთს	5
გიორგი ლეონიძე	
ადამ მიცკევიჩს	7
სიმონ ჩიქოვანი	
პოლონეთის გზაზე	9
პუშკინი და მიცკევიჩი	20
შოპენის სოფლისაყენ	22
ურალელი გრიგოლ კუნავენი პოლონეთში	24
მეშახტის სიტყვა	26
საბჭოთა მევენახე პოლონეთში	28
ეროცლავში საბჭოთა ოფიცრების სასაფლაოზე	30
ხმების შემკრები	32
ეროცლავის ვაგონმშენებელი ქარხნის სტახანოველ ქალს	34
კრაკოვში	36
მოსავლის დღესასწაული კრაკოვში	38
ლენინის სახლი სოფელ პორონინოში	40
გორის სახლი პორონინოში	42
გზაზე თქმული	44
გურალები	46
ზღვის თვალი	48
ტატრებში ბავშვებთან საუბარი	49
მთის მდინარე	50
ხალხური ცეკვა	52
ბარათი ტატრიდან	53
მეორე ბარათი	55
მშვიდობის ესტაფეტა	57
თეიმურაზ ჭანგულაშვილი	
პოლონეთის გზებზე	59
პოლონეთთან გამოთხოვებისას თქმული	61
თბილისელები ეროცლავში	62
პოლონეთი	64
შეხვედრა აკაცისთან	67
თენგიზ გოგოლაძე	
პარჩევის ტყეში	68

რედაქტორი ე. შაღრაძე
მხატვარი ო. ჭიშკარიანი
მხატვრული რედაქტორი ჭ. უავლაშვილი
ტექნიკური რედაქტორი ზ. ხუნდაძე
კორექტორი ვ. კუპრაშვილი

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 10/VIII-59 წ.
ქალაქის ზომა $84 \times 108^{1/2}$. ნაბეჭდი თაბახი 4,51.
სააღრ.-საგამომც. თაბახი 2,72.
სააქტორო თაბახი 2,55.
ტირაჟი 5000. შეკვ. № 693.
ფასი 2 მან.

*

საქ. სსრ კულტურის სამინისტროს
მთავარპოლიგრაფიკამომცემლობის 1-ლი სტამბა.
თბილისი, ორჯონიკიძის ქ. № 50.

1-я типография Главполиграфиздата
Министерства культуры Грузинской ССР,
Тбилиси, ул. Орджоникидзе, 50.

Сборник

Грузинские писатели о Польше

(На грузинском языке)

Государственное издательство

«Сაბჭოთა საქართველო»

Тбилиси

1959

374/336

